

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARININ İNTERNET
BAĞIMLILIĞI VE AKADEMİK BAŞARI İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Funda ELİGÜL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN

İSTANBUL – 2020

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Funda ELİGÜL
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Algılanan ebeveyn tutumlarının internet bağımlılığı ve akademik başarı ile ilişkisinin incelenmesi
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Psikoloji
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 26.06.2020
- SAYFA SAYISI** : 87
- TEZ DANIŞMANLARI** : Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN
- DİZİN TERİMLERİ** : Ebeveyn Tutumları, İnternet Bağımlılığı, Akademik Başarı
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu çalışmanın amacı ilkokul öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları ile internet bağımlılığı ve akademik başarı arasında ilişki olup olmadığını saptamaya çalışmaktır. Bununla beraber sosyo-demografik bazı özelliklerin algılanan ebeveyn tutumları, internet bağımlılığı ve akademik başarı ile ilişkili olup olmadığının araştırılması da amaçlanmaktadır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1.İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

FUNDA ELİGÜL

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARININ İNTERNET
BAĞIMLILIĞI VE AKADEMİK BAŞARI İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Funda ELİGÜL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN

İSTANBUL – 2020

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığı, tezin herhangi bir kısmının üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Funda ELİGÜL

.../.../2020

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Funda ELİGÜL 'ün “**Algılanan Ebeveyn Tutumlarının İnternet Bağımlılığı ve Akademik Başarı ile İlişkisinin İncelenmesi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN
(Danışman)

Üye

Doç. Dr. Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2020

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Giriş: Aile içi iletişim ve etkileşim çocuğun kişisel ve sosyal hayatına çeşitli davranış ve eylemler olarak yansiyacaktır. Ebeveyn tutumlarının düzenlenmesi ve iyileştirilmesi yönünde çaba gösterilirse çocuğun belli davranış ve eylemlerinde iyileşmeler olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın değişkenlerine ilişkin yapılmış ayrı ayrı pek çok çalışma mevcut olmasına karşın; algılanan ebeveyn tutumları ile internet bağımlılığı ve akademik başarı değişkenlerinin ilişkisini bir arada inceleyen çalışma sayısı kısıtlıdır.

Amaç: Araştırmanın amacı, İstanbul ilinin Silivri ilçesinde 3 farklı ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerin ebeveyn tutum algılamaları ile akademik başarı ve internet bağımlılık durumları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: Çalışmaya İstanbul ilinin Silivri ilçesinde 4. Sınıf seviyesinde öğrenim gören 3 farklı ilkokulun toplam 300 öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların algılanan anne baba tutumlarını ölçmek için Algılanan Anne Baba Tutumunu Değerlendirme Ölçeği, internet bağımlılık düzeylerini ölçmek için İnternet Bağımlılığı Ölçeği, öğrenci özelliklerinin ölçülmesi için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada; anne baba birlikte ise ebeveynlerin demokratik tutumunun arttığı; anne demokratik ise internette geçirilen sürenin azaldığı; baba demokratik ise internette geçirilen sürenin arttığı görülmüştür. Katılımcılarının internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olduğu, erkeklerin kızlara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Anne baba birlikte olanların internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı düzeyinin daha düşük olduğu görülmektedir. Anne baba eğitim durumu arttıkça internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı düzeyinin azaldığı; karne notu arttıkça internet bağımlılığı düzeyinin azaldığı görülmektedir. Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılıkları ile anne baba tutumları ve akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Akademik başarı ile internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı arasında negatif yönlü düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Baba tutumu ile akademik başarı düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı ancak anne tutumu ile akademik başarı arasında pozitif yönlü çok düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Bu çalışmada; anne baba birlikte ise ebeveynlerin demokratik tutumunun arttığı; anne demokratik ise internette geçirilen sürenin azaldığı; baba demokratik ise internette geçirilen sürenin arttığı görülmüştür. Akademik başarı ile internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı arasında negatif yönlü düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçların genelleştirilebilmesi için daha büyük örnekleme izlemsel çalışmalar ile desteklenmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: ebeveyn tutumları, internet bağımlılığı, akademik başarı

ABSTRACT

Introduction: Family communication and interaction will be reflected in the child's personal and social life as various behaviors and actions. If efforts are made to regulate and improve parental attitudes, it is thought that there may be improvements in certain behaviors and actions of the child. Although there are many separate studies on the variables of the research; The number of studies examining the relationship between perceived parental attitudes and internet addiction and academic success variables is limited.

Aim: The aim of the study is to examine the relationship between the parental attitude perceptions of students studying in 3 different primary schools in Silivri district of Istanbul province and their academic success and internet addiction.

Method: A total of 300 students from 3 different primary schools attending the 4th grade level in Silivri district of Istanbul participated in the study. The Perceived Parenting Attitude Scale was used to measure the perceived parental attitudes of the participants, the Internet Addiction Scale to measure the levels of internet addiction, and the Personal Information Form to measure student characteristics.

Findings: In this study; together with parents, the democratic attitude of the parents has increased; if the mother is democratic, the time spent on the Internet decreases; If the father is democratic, the time spent on the internet has increased. It is seen that there is a significant difference between the levels of internet addiction and gender according to the participants' internet addiction scale, and the boys score higher than the girls. It is seen that the level of internet addiction is lower in comparison to the internet addiction scale of those who are parents. As the level of education of parents increases, the level of internet addiction decreases according to the internet addiction scale; It is observed that the level of internet addiction decreases as the score card score increases. According to the internet addiction scale of the students, there was no significant relationship between internet addiction and parental attitudes and academic achievement levels. It has been determined that there is a low negative relationship between academic success and internet addiction scale. It was determined that there was no relationship between father attitude and academic achievement levels, but there was a very low positive relationship between mother attitude and academic achievement.

Conclusion: In this study; together with parents, the democratic attitude of the parents has increased; if the mother is democratic, the time spent on the Internet decreases; If the father is democratic, the time spent on the internet has increased. It has been determined that there is a low negative relationship between academic success and internet addiction scale. In order to generalize these results, it should be supported with follow-up studies in a larger sample.

Key Words: parental attitudes, internet addiction, academic success

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
EKLER LİSTESİ	X
ÖNSÖZ	XI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
1.1.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	2
1.2.ARAŞTIRMANIN HİPOTEZİ.....	3
İKİNCİ BÖLÜM	7
KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. EBEVEYN TUTUMLARI	7
2.1.1.Ebeveyn Tutumlarının Tanımı	7
2.1.2. Ebeveyn Tutumlarının Sınıflandırılması	7
2.2. İNTERNET BAĞIMLILIĞI	12
2.2.1.İnternet Bağımlılığı Kavramı	12
2.2.2.İnternet Bağımlılığın Nedenleri	12
2.2.3. İnternet Bağımlılığının Eşlik Ettiği Sorunlar	13
2.2.4.Sağlıklı ve Sağlıklı Olmayan İnternet Kullanımı.....	14
2.3. AKADEMİK BAŞARI.....	16
2.3.1.Başarı ve Akademik Başarı Kavramları	16
2.3.2.Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler	17
2.3.3.Okul Başarısında Aile ve Çevrenin Etkisi	17
2.3.4.Okul Başarısında Öğretmenin Etkisi.....	19
2.3.5.Okul Başarısında Okul Yöneticisinin Etkisi.....	21
2.4. EBEVEYN TUTUMLARI VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI	21
2.5. EBEVEYN TUTUMLARI VE AKADEMİK BAŞARI.....	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	25
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	25
3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	25
3.2.ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	25
3.3. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	25
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	25
3.3.2. Algılanan Anne Baba Tutumunu Değerlendirme Ölçeği.....	25
3.3.2. İnternet Bağımlılık Ölçeği.....	27
3.4.VERİ ANALİZİ.....	28
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	29
BULGULAR	29

BEŞİNCİ BÖLÜM	56
TARTIŞMA	56
KAYNAKÇA	64
EKLER	A

KISALTMALAR LİSTESİ

A.G.E. : Adı Geçen Eser

V.D. : Ve Diğerleri

TABLULAR LİSTESİ

TABLO	SAYFA
Tablo-1 Öğrencilerin Sosyo Demografik Özelliklerine Ait Dağılımlar.....	29
Tablo-2 İnternet Bağımlılığına Ait Betimsel Bulgular.....	30
Tablo-3 İnternet Bağımlılığı Puanlarının Toplam Üzerinden Hesaplanmasıyla Oluşan Aralıklar.....	31
Tablo-4 İnternet Bağımlılığı Ölçeğine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları.....	31
Tablo-5 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri T-testi Sonucu.....	32
Tablo-6 Öğrencilerin Anne Baba Birlikte Olma Durumuna Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri T-testi Sonucu.....	33
Tablo-7 Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	34
Tablo-8 Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	35
Tablo-9 Öğrencilerin Birinci Dönem Karne Notu Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	37
Tablo-10 Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süresi Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	39
Tablo-11 Anne Tutum Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular.....	41
Tablo-12 Anne Tutum Ölçeğine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları.....	41
Tablo-13 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Anne Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu.....	42
Tablo-14 Öğrencilerin Anne Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Anne Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu.....	42
Tablo-15 Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	43
Tablo-16 Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	44
Tablo-17 Öğrencilerin Birinci Dönem Karne Notu Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	45
Tablo-18 Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süresi Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	46
Tablo-19 Baba Tutum Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular.....	47
Tablo-20 Baba Tutum Ölçeğine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları.....	47
Tablo-21 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Baba Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu.....	48
Tablo-22 Öğrencilerin Anne Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Baba Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu.....	48
Tablo-23 Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	49
Tablo-24 Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	50
Tablo-25 Öğrencilerin Birinci Dönem Karne Notu Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	51
Tablo-26 Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süresi Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu.....	52
Tablo-27 Ölçeklerin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları.....	53
Tablo-28 Ölçeklerin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları.....	54
Tablo-29 Ölçeklere Ait Güvenirlik Analizi Sonuçları.....	55

EKLER LİSTESİ

EK-A: Kişisel Bilgi Formu

EK-B: Algılanan Anne Baba Tutumunu Değerlendirme Ölçeği

EK-C: İnternet Bağımlılığı Ölçeği

ÖNSÖZ

Bireylerin yaşam stilleri ebeveynlerinden izler taşımaktadır. Anne ve baba tutumları çocukların davranış gelişimlerinde oldukça etkilidir. Göreve başladığımdan itibaren, 5 yıl boyunca, anne ve baba tutumlarının çocuklar üzerindeki etkisi ile ilgili çalışma fırsatım olmuştur. Ebeveyn tutumlarının çocuklarda internet bağımlılık durumu ve akademik başarı ile ilişkili olabildiği; ebeveynlerde değiştirilen davranışlar sayesinde çocuklarda internet bağımlılığı durumunun azaltılabildiği; akademik başarının artırılmasının mümkün olabildiği çalışmalarda rol alışım sebebiyle bu araştırdığım bu konu dikkatimi çekmiştir. Tüm bu olgulardan yola çıkarak bu çalışmada algılanan ebeveyn tutumları, internet bağımlılığı ve akademik başarı ilişkisi incelenmiştir.

Yüksek lisans eğitimim boyunca tecrübelerini benden esirgemeyen, bilgileri doğrultusunda bana ışık tutan tüm hocalarıma ve çalışmalarım sürecinde desteğini ve sabrını hissettiğim değerli tez danışmanım Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Meslek hayatım süresince kendilerinden çok şey öğrendiğim ve öğrenmeye devam edeceğim her bir çocuğa teşekkür ederim.

Tüm sevgilerini hayatımın her aşamasında hissettiğim güzel dilekleri ve destekleriyle yanımda olan aileme; eğitimdeki başarılarım için en az benim kadar mutlu olan, bana benden çok inanan annem Fatma BAŞÇİÇEK; babam Sadık BAŞÇİÇEK ve sevgili kardeşim Melih BAŞÇİÇEK'e, eğitim sürecim boyunca yaşadığım zorluklara karşı tüm sabırla bana sevgisini her zaman hissettiren, varlığı ile gücüme güç katan eşim Sercan ELİGÜL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Funda ELİGÜL

GİRİŞ

Ebeveynlerin çocuk yetiştirirken takındıkları tutum çocukların yaşamlarında bir çok zaman etkisini hissettirmektedir. Bunlardan bazıları çocuğun internet ile olan ilişkisi ya da çocuğun akademik alanda gösterdiği başarı durumları olabilmektedir.

İnternetin fazla kullanımı ile ebeveyn tutumları ilişkilendirilmektedir. Demokratik bir tutumun hakim olduğu ailelerde çocukların normal sayılabilecek bir internet kullanımının olduğu ve internet bağımlılığı geliştirmedikleri bilinmektedir. Demokratik tutumun çocukların kişilik oluşumunu olumlu etkilediği aşikardır. Özellikle koruyucu ve baskıcı ailelerde çocukların sağlıksız bir şekilde interneti kullandıkları, günlük hayatlarında fazla internet kullanımının olumsuz etkilerinin gözlemleneceği ve internet bağımlılığı yaşayabileceklerini gösteren araştırmalar mevcuttur.¹

Ayrıca çocuğun içinde bulunduğu ruhsal, toplumsal ve bedensel şartlar, akademik başarıyı etkilemektedir. Ebeveyn tutumları da çocuğun akademik başarısına etki eden etmenlerden birisidir. Demokratik bir ebeveyn tutumuyla yetiştirilen çocuğun akademik başarısının iyi düzeyde olacağı; serbest bir ile otoriter bir tutuma maruz kalan çocuğun ise akademik başarısının daha düşük düzeyde olacağı bilinmektedir. Baskıcı ve otoriter kuralların geçerli olduğu bir evde yetiştirilen bir çocuğun akademik başarısının düşük olduğu söylenebilmektedir. İlginin az olduğu ve boş vermişliğin hakim olduğu bir aile ortamında çocuk yine çalışma isteği olmadığından akademik başarı gösteremeyecektir. Serbest bir ailede çocuğa doğru rehberlik edilemez ve fırsatlar verilemez.²

Bu nedenle bu çalışmamızda algılanan ebeveyn tutumları ile akademik başarı ve internet bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

¹ Suat Altıntaş ve Muhammed Öztapak, Ortaokul Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımları İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi*, 2016, s. 124, Ankara.

²Merve Gülkaya, Ebeveyn Tutumları ve Akademik Başarı, *Eğitimde Rehberlik Dergisi*, 2018, s. 2, Ankara.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırmada temel olarak: “Algılanan ebeveyn tutumlarının, internet bağımlılığı ve akademik başarı ile ilişkisi var mıdır? Varsa niteliği nasıldır?” sorularına cevap aranmaktadır.

Alt Problemler

1. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
2. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri anne-baba birliktelik durumuna göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri baba eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri başarı notuna göre farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri günlük internete bağlanma süresine göre farklılık göstermekte midir?
7. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
8. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri anne-baba birliktelik durumuna göre farklılık göstermekte midir?
9. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
10. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri baba eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
11. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri akademik başarı düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?
12. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri günlük internete bağlanma süresine göre farklılık göstermekte midir?
13. Öğrencilerin internet bağımlılıkları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
14. Öğrencilerin internet bağımlılıkları anne-baba birliktelik durumuna göre farklılık göstermekte midir?

15. Öğrencilerin internet bağımlılıkları anne eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
16. Öğrencilerin internet bağımlılıkları baba eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
17. Öğrencilerin internet bağımlılıkları akademik başarı düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?
18. Öğrencilerin internet bağımlılıkları günlük internete bağlanma süresine göre farklılık göstermekte midir?
19. Öğrencilerin internet bağımlılıkları ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
20. Öğrencilerin internet bağımlılıkları ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
21. Öğrencilerin anne baba tutumları ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.ARAŞTIRMANIN HİPOTEZİ

1. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.
2. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri anne-baba birliktelik durumuna göre farklılık göstermektedir.
3. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.
4. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.
5. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri akademik başarı düzeyine göre farklılık göstermektedir.
6. Öğrencilerin anne tutum düzeyleri günlük internete bağlanma süresine göre farklılık göstermektedir.
7. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.
8. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri anne-baba birliktelik durumuna göre farklılık göstermektedir.
9. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.
10. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.
11. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri akademik başarı düzeyine göre farklılık göstermektedir.

12. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri günlük internete bağlanma süresine göre farklılık göstermektedir.
13. Öğrencilerin internet bağımlılıkları cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.
14. Öğrencilerin internet bağımlılıkları anne-baba birliktelik durumuna göre farklılık göstermektedir.
15. Öğrencilerin internet bağımlılıkları anne eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.
16. Öğrencilerin internet bağımlılıkları baba eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.
17. Öğrencilerin internet bağımlılıkları akademik başarı düzeyine göre farklılık göstermektedir.
18. Öğrencilerin internet bağımlılıkları günlük internete bağlanma süresine göre farklılık göstermektedir.
19. Öğrencilerin internet bağımlılıkları ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.
20. Öğrencilerin internet bağımlılıkları ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
21. Öğrencilerin anne baba tutumları ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarının internet bağımlılığı ve akademik başarı düzeyleri ile ilişkisini araştırmaktır. Bu amaçla öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri araştırılmış ve anne baba tutumları belirlenerek sonuçlar üzerinde çalışılmıştır. Akademik başarıları da dikkate alınarak yine, algılanan anne baba tutumlarının başarı düzeyleri üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Ebeveyn ve çocuk etkileşimi ile ilgili çalışmaların çoğu, çocuk yetiştirme psikolojik yönüyle ilgilidir. Ana babaların tutumları mevcut psikolojik boyutlarda gruplandırılarak, çocukların davranışları incelenmiştir. Böylece çocuk yetiştirme tutumları ile çocukların davranışlarını ilişkilendirmek mümkün olmuştur.³

Aile ve ailenin çocuğa karşı takındığı tutum çocuğun gelişiminin bir çok boyutunda ciddi önem taşımaktadır.

Depresyonda bir ruhsal durum, sosyal kaygı, yalnız kalmayı isteme, mutsuz olma, internete girince mutlu olmak, güven azlığı, eğlenmek, vakit geçirme istemek

³Betül Aydın, *Çocuk Psikolojisinin Temelleri*, M.Ü. Yayınları, İstanbul, 1996, s. 92-99

gibi sebepler bireylerin internete başvurma sebeplerinin bir bölümüdür. Bireylerin gündelik hayatta yaşayamadığı kazanma ve rekabet gibi hisleri sanal ortam içerisinde doyurma imkânı bulmaları, bilgisayar bağımlılığının nedenlerindedir.⁴

Çocuğun başarısında ailenin içerisindeki tutum oldukça etkilidir. Ailede çok disiplinli bir kontrol ve ceza gören çocuklar genelde başarısızdır. Ailenin eğitimdeki hatası anne ile babanın arasındaki eğitim anlayışının farkı, çocuğun başarısına engel teşkil edebilmektedir. Ailelerin derse, ödevlere yardım etmeleri, çocuklarına destek olmaları başarıyı pozitif etkilemektedir. Ev ödevi konusunda aileler hassas davranmak durumundadır. Çocuğun bu sorumluluğunu yerine getirmesini sağlamak, ancak bunu yaparken onun sorumluluğunu tamamen üstlenmemek gerekmektedir.⁵

Çalışmanın amacı, araştırmanın hipotezine göre çocuğun algıladığı ebeveyn tutumunun internet kullanımı ve akademik başarısı ile ilişkili olması beklenmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ebeveyn tutumları çocuğun günlük hayatta pek çok konudaki tavrı ve bulunduğu eylemlerini etkilemektedir. Bu tavır ve eylemlerden bazıları internet bağımlılığı ve akademik başarıdır. Çocukların gelişiminin önemli bir yanı çevresel etkenlere dayanır ki bu çevrelerden ilki çocuk için ailesidir. Aile içi iletişim ve etkileşim çocuğun kişisel ve sosyal hayatına çeşitli davranış ve eylemler olarak yansiyacaktır. Ebeveyn tutumlarının düzenlenmesi ve iyileştirilmesi yönünde çaba gösterilirse çocuğun belli davranış ve eylemlerinde iyileşmeler olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca araştırmanın değişkenlerine ilişkin yapılmış ayrı ayrı pek çok çalışma mevcut olmasına karşın; üçünün bir arada bulunduğu çalışmaya rastlanamamıştır. Bu sebeple konunun çalışılmasının faydalı olabileceği düşünülmüştür.

1.5. SAYILTILAR

Araştırmanın örneklem grubunun gerekli evreni temsil ettiği, katılımcıların içtenlikle ve doğru cevap verdikleri ve çalışmada kullanılan Algılanan Anne Baba Tutumunu Değerlendirme Ölçeğinin bireylerin aile içinde maruz kaldığı tutumu; İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin ise bireylerin geliştirdiği internet bağımlılığını, Kişisel Bilgi Formunun gösterilen akademik başarıyı ölçtüğü varsayılmıştır.

⁴ Orhan Medikoğlu ve Osman Dalaman, "İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *The Journal Of International Education Science*, 2018, 5(18), s.37-65.

⁵ Cengiz Şahin ve Murat Tuğrul, "İlköğretim Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi.", *Journal of World of Turks*, 2012, 3, s.115-130.

1.6. SINIRLILIKLAR

Araştırmanın Silivri ilçesi ilkokul 4. Sınıf öğrencileri ile sınırlı olması ve aile tutumlarının çocuk üzerinde pek çok etkisi varken bu çalışmada yalnızca internet bağımlılığı ve akademik başarı değişkenleri üzerinden inceleme yapılmış olması; ayrıca kullanılan Kişisel Bilgi Formunun araştırmacı tarafından hazırlanmış olan sorulardan oluşması çalışmanın sınırlılıklarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. EBEVEYN TUTUMLARI

2.1.1.Ebeveyn Tutumlarının Tanımı

Ebeveyn tutumları, anne ve babanın çocuklarına karşı geliştirdiği tutum ve davranış tarzıdır. Bu gösterilen tarz çocukların hem aile içi ilişkilerini hem de çevresiyle olan iletişimlerini etkiler. Ebeveyn tutumları çocuğun duygu durumunun ve duygularının belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Ebeveyninin çocuğu yetiştirme tarzından çocuğun gelecekte göstereceği karakter yordanabilir. Çocuğu bu derecede etkileyen yetiştirilme biçimlerinin ebeveynce kabul edilmesine yol açabilen etkenler olmaktadır. Anne ve babanın eğitim seviyesi, yaş, sosyoekonomik düzey ile kardeş sayısı, sırası, cinsiyeti vb. özellikler ebeveynin tutumunu belirlemede önemli bir yere sahiptir.⁶

Ebeveyn tutumları kültüre ve topluma göre değişkenliklere sahip olduğu gibi, aynı kültürdeki ailelerde dahi farklılıklar söz konusudur. Örnek verirsek Amerikalı ve Japon aileler çocuklarını büyütürken bambaşka tarzlar takınırlar. Amerikan çocukları büyük çoğunlukla daha özerk ve rekabet edici iken, Japon çocukları daha bağımlı ve içerisinde yer aldığı topluluğun çıkarlarını göz önünde tutan bireyler olarak yetiştirilirler. Aile içinde çocuğa gösterilen tutuma bakıldığında anne ile babanın da birbirinden bağımsız yaklaşımları benimsedikleri görülmektedir. Farklı ebeveynler birbirlerinden farklı tutumları benimserler.⁷

2.1.2. Ebeveyn Tutumlarının Sınıflandırılması

2.1.2.1.Aşırı Baskıcı ve Otoriter Tutum

Aşırı baskıcı ve otoriter tutuma sahip ebeveynler, çocuğun kendisinden bağımsız başka bir birey oluşu fikrini reddederler. Gösterilen bu tavrın en belirgin özelliği çocuğa yönelik gerçekleştirilen baskıdır. Ebeveynin temel düşüncesi çocuğa hükmedebileceği özgürlükte olduğudur. Aile içi sebepleri açıklanmayan katı kurallar vardır ve çocuk her halükarda boyun eğmesi gerektirir.⁸

⁶ Erkan Tokgöz, İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ve Aile Tutumu Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir İli Örneği, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s. 14 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

⁷Gül Şendil, **Çocuk, Ergen ve Anne Baba**, Çantay, İstanbul, 2003, s. 175.

⁸Şendil, a.g.e, s. 176.

Aşırı baskıcı davranan ebeveyn için temeldeki düşünce çocuğun kendilerine boyun eğmesidir. Bu itaat neticesinde anne baba isteklerinin önemli olduğu görüşü hakimdir. Ebeveynler çocuğu önemsemez, isteklerine cevap vermez; onun üzerinde sürekli bir otorite kurmaya koşullanmışlardır. Bu anlayışı benimseyen ebeveyn duygusal bir samimiyeti göstermezler ve aile içinde bencilce bir tavır sergilerler. Aile içi yaptırımlar fazladır. Ebeveynine karşı çocuğun koşulsuz şartsız itaat etmesi beklenir.⁹

Otoriter tutumu benimseyen ebeveynlerde çocuğun varoluşsal özelliklerine dair negatif tavırları, özgüven düşüklüğü, elinden gelebilecek durumlar karşısında dahi girişkenlik gösterememe, duygularını açıklama konusunda yetersizlikler gözlenmektedir.¹⁰ Bahsedilen tarz tutum benimsenmiş ailelerde çocuğu kabullenmeme durumundan söz edilebilir. Ebeveynine göre ona eğitim sunmanın temelindeki düşünce otoriteye itaati aşılmasıdır. Çocuğa karşı sıcak olmayan duygular, onu anlamaktan uzak ve onu yaralayıcıdır. Bu tür tutuma sahip ebeveynin çocukları özgüvensiz ve endişelidir; kin barındıran hislere sahip ayrıca saldırganlığa meyillidir.¹¹

Ev üyelerinin diğer üyelere yönelik ilgi, iletişim ve zafiyetlerinin yetersiz olduğu bir aile içerisinde müsamaha gösteren ebeveyn yaklaşımı büyük bir saldırganlık ile reddedici bir tavır içermektedir ve bahsedilen atmosferin çocuğun suçlandığı durumların fazla olduğu aile atmosferi olması muhtemeldir. Bu düşmanca aile ortamında kural koyucu tavırların da varlığı kişinin kendisine karşı olan hırpalayıcı bir tutum gelişimine ve anksiyete vb. semptomların da ortaya çıkmasına sebebiyet verir.¹²

Psikanalitik görüşteki okul temsilcileri, ebeveynin baskıcı olduğu durumların çocuk üzerinde bunalmaya yol açtığını, sosyal ortama uyum sağlamayı zorlaştırdığını dile getirmişlerdir.¹³

Sevmek duygusunu tanımayan çocuk bu duyguyu göstermekte zorlanır. Karşısında güvenini kazanacak, vicdanını hissedecek ve sevgi gösterecek bir model olmamıştır ki uyum sağlayabilsin. Sevmek duygusu hissetmediği için bu duyguyu aramayacaktır. Beklentileri yoktur veyahut olumsuzluk odaklıdır. Bir süre sonra yakınındakileri düşmanca algılama eğilimi olacaktır. Kendisini koruyup kollama mecburiyetiyle ilişkilerinde sınır ve duvarlar hâkimiyet kuracaktır. Etrafındakilerle gerçek ilişkilerini yaratmada mühim olan dostane duygular kesilmiştir. Birey ve

⁹Adnan Kulaksızoğlu, *Ergenlik Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998, s.106.

¹⁰Esra Aslan, "Benlik Kavramı ve Bireyin Yaşamındaki Etkileri", *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1992, s. 10.

¹¹Atalay Yörükoğlu, *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları*, Özgür Yayınları, İstanbul, s.149

¹²Betül Aydın, *Çocuk Psikolojisinin Temelleri*, M.Ü. Yayınları, İstanbul, 1996, s. 98.

¹³Haluk Yavuzer, *Çocuk ve Suç*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998, s. 139

sosyal çevre ilişkisinde bir uçurum vardır. Zamanla birey kendi özüne de uzaklık hissedecektir. Bu tarz bir kabul edilmeme ve galibiyet döngüsü içerisinde bireyin öz değer anlayışı düşük olacaktır. Çevresinden saygılı tavırları görmemiş olan bir bireyin özsaygı beslemesi oldukça zor olacaktır.¹⁴

2.1.2.2.Aşırı Hoşgörülü Tutum

Aşırı hoşgörülü tutum, çoğunlukla orta yaş üzeri çocuk sahibi olma durumunda veya çocuk yetişkinler ile büyüyen tek çocuk ise benimsenen bir tutum olmaktadır. Bu koşullarda çocuk, aile içerisinde üstünlük arz eden bir bireydir ve çocuğun arzularına ailenin üyeleri koşulsuz biçimde cevap verirler. Şımarık oldukları tabir edilen bu çocuklar, henüz hayatlarının başlarından bu yana bir çok gereksiniminin yerine getirileceği ile arzuladığı bu durumların bir emir özelliğinde olduğu inancındadırlar. Bahsedilen gruptaki bireyler büyüdüklerinde de sosyal çevrenin sunmadığı olanaklara sahip olmaya çalışırlar. İstedikleri durumların tümünün gerçekleşmesine alışan bireyler okulundaki sınırlamaları görünce düş kırıklığı yaşar ve kuruma adapte olma süreci uzar.¹⁵

Bu abartılmış hoşgörünün hakim olduğu tutum, çocuğun bencilce davranmasına sebep olur. Çocuk her daim birilerinin ilgisini toplamak ve ona karşı özen gösterilmesini bekler. Bu anlayıştaki çocuk aile içi ya da diğer sosyal çevrelerde oldukça düşük bir adaptasyon süreci yaşar.¹⁶

2.1.2.3.Dengesiz ve Kararsız Tutum

Dengesiz ve kararsız tutum ailelerde sıklıkla görülmektedir. Ebeveynlerin çocuğa hissettirdikleri mesajlar birbirini tutmamaktadır. Anne veya babanın onayladığı bir davranış bir diğer ebeveyn için sorun teşkil etmektedir. Aile içindeki kurallar sisteminde hoş gören ancak bununla karışık yaptırımlar uygulanan yöntemler mevcuttur. Kimi zaman benzer durumlara başka bir zamanlamada başka reaksiyonlar verilmesi söz konusudur. Ebeveynler çocuk yetiştirme hususunda birbirinden zıt tutumlar geliştirmişlerdir; bu farklı anlayışlar aile içi kurallar karşısında çeşitli başka tutumlar gösterilmesine neden olur.¹⁷ Bu sebeple çocuğun eylemlerinin nasıl olduğu ile ilgili kafası karışıktır ve eylemlerini ebeveynin hazır oluşuna istinaden uygulamaya geçirir.¹⁸ Aile içerisinde açıkça hissettirilmeyen, yeri ve zamanı belirsiz bir kurallar sistemi mevcuttur.¹⁹

¹⁴Arthur Jersild, **Çocuk Psikolojisi**, (Çev.G. Günçe). S Yayıncılık, Ankara, 1971, s. 224.

¹⁵Haluk Yavuzer, **Ana-Baba ve Çocuk**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1986, s. 31-32.

¹⁶Haluk Yavuzer, **Çocuk Psikolojisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997, s. 142.

¹⁷Betül Aydın, **Gelişim Psikolojisi**, SFN Baskı, İstanbul, 2002, s. 61.

¹⁸Atalay Yörükoğlu, **Gençlik Çağı**, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul, s. 152.

¹⁹Selda Kuru Örgün, Anne Baba Tutumları İle 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları Ve Atılganlıkları Arasındaki İlişki, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2000, s. 30 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

Çocuğu katı kurallara maruz bırakan veya onu eğitime yolları açıkça belirlenmemiş olan ebeveynler ile yetişen bireyler, itaat etmeme ve şiddet gösterme benzeri yöntemlerle kişiliklerini onaylatmaya çalışarak kendiliklerini ifade etmekte zorlanmaktadırlar.²⁰

2.1.2.4.Aşırı Koruyucu Tutum

Aşırı koruyucu tutumun hakim olduğu ailelerde denetim beraberinde onay ve alaka da fazladır. Çocuğun normalin üzerinde denetlenmesi ayrıca abartılmış bir ilgiden söz edilebilir. Ebeveynlerin tavrı çocuklarını bir kötülükten sakındıkları şeklindedir. Ona yönelik fedakarlık oldukça fazladır. Bu fedakarlık ile ebeveynler çocuklarından bir çok şeyi de isteme amacındadırlar ve ondan bu fedakarlığı idrak etmesini ister. Çocukların gücünün yettiği eylemleri bile anneleri üstlenir. Çocuklar sekiz, dokuz yaşlarında olsalar dahi onların beslenme ihtiyacında sorumluluğunu alarak, ebeveyn yatağını çocuk ile beraber kullanabilir. Sürekli çocuğuna kötü bir hadise yaşayacak endişeleriyle muamele eder. Çocukların terleyerek üşüyeceğini düşündüğünden bağımsızca oyunlar oynamasına onay vermez. Düşeceği ve acı duyacağı endişesiyle dışarıda oynamasına engel olur. Annesi takındığı tutum sayesinde çocuğunu sevdiği ayrıca bunun bir yardım olduğu düşüncesindedir. Halbuki aslında kendisinin kimsesizliğini ve hüznünü telafi etmektedir.²¹

Korumacı çocuk yetiştirme tarzı Türkiye’de fazla sayıda görülen bir yaklaşımdır. Çocukların çevresindeki anne, baba, annecanne, babaanne, dede vb. bireyler onun sorumluluğundaki hemen her şeyi, onu mutsuz etmemek, yormamak ve zorlamamak niyetiyle kendileri üstlenirler. Fakat belirtilen tarzdaki aile büyükleri çocuklarına gelecek adına ne kadar fazla kötülükte bulduklarının farkında değillerdir.²²

Bu ebeveyn yaklaşımı çocuğun ergenlik döneminde birey olarak ayrışmasına mani olur. Çocuğa evin dışarısında yaşanan hayat ile ilgili mübalağa içeren zıt yorumlar yapılır. Buradaki gaye onun aile dışı sosyal çevreyle iletişimini kısıtlamaktır. Çocuğun ev içi bağlanmayı yaşaması amaçlanır. Ebeveynlerden uzaklaşmasın niyetiyle ona bu duygu aşılınmaya çabalanır ve çocuk içerisinde bir kabahatlilik hissi meydana getirilir. Oluşturulmaya çalışılan bu durum negatif olabilecek neticeler yaratır. Çocuğun ergenlik yaşantısında ailesinden kopamayarak

²⁰Haluk Yavuzer, **Çocuk ve Suç**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998, s. 129.

²¹Deniz Şanlı, **Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2007, s. 18 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

²²Necla Tuzcuoğlu, **Bir Aile Olmak, Anne Baba Olmanın Altın Kuralları**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2004, s. 39.

bireyselleşemediği ve tam tersine aileye bağlanma duygusu içerisinde bir sığınma durumu geliştirdiği görülür.²³

2.1.2.5.Reddedici Tutum

Reddedici tutuma sahip annenin bu tutumu benimsemesinde birçok nedenler mevcuttur. Bu nedenler şöyle açıklanabilir:

- Çocuk evlilik dışı ise sosyal çevre böyle bir durumu reddeder ve olumsuz karşılar. Böylelikle anne de çocuğu reddedecektir.
- Evlenmeye zorlanmış bir anne olma; evlilik gerçekleşmeden gebe olunan ve bunun mecburiyetini düşünerek arzu etmeyeceği bir evlilik gerçekleştiriyor olmak çocuğu redde yol açabilir.
- Annenin isteyerek bir çocuk dünyaya getirmiş fakat çocuğun beklentisini karşılamıyor oluşu; istenmeyen cinsiyetteki çocuk vb. istenmemekte ve reddedilmektedir.
- Ebeveynlerin ilişkisi yolunda gitmez iken anne, baba evine bağlılık duysun amacıyla çocuğunun dünyaya gelmesini ister ama planladığı durum sonuca ulaşamaz, ilişki sorunları devam eder. Yine bu senaryo da çocuğun reddi ile sonuçlanır.
- Annenin bir mesleği vardır ve çocuğun dünyaya gelişi nedeniyle arzu etmeyerek işinden uzaklaşacağı taktirde çocuğu reddedecektir.
- Anne karakteri dolayısıyla problem yaratacak davranışlar göstermekte ve yetişkin gibi davranmamaktadır. Tutumları çocuksu olan anne, kendi çocuğunu reddedici tavırlar geliştirebilir.²⁴

Reddedici bir yaklaşımla büyütülen çocuk seilmeyi ve ilgilenilmeyi tatmamıştır. Ebeveynler çocuğa reddedildiği hissini yaşatmaktadırlar. Anne babalar bu hislerini bambaşka şekillerde sergileyebilirler. Çocuklara onur kırıcı durumlar yaşatılabilir ya da çocuk yalnız başına bırakılarak gidilebilir. Bunun karşısında çocuğun yaşadığı duygu güvensizlik hissi olmakta, diğerlerine de güvenemeyen bir tavır takındığı görülmektedir. Seilmeyen çocuk sevmeyi de bilemez, ilişkilerinde zorluklar yaşayarak kötü ilişkiler yaşayabilirler. Devamlı olarak hayatlarında var olan şeyleri kaybedeceği endişesi hissederler.²⁵

2.1.2.6.Demokratik Tutum

Demokratik tutuma sahip ebeveynlerin çocuğun eylemlerini yüksek mantıkla refere ettikleri düşünülmektedir. Bu yaklaşımdaki ebeveynler çocuğa yönelik hoşgörü göstererek onun bir birey oluşuna saygı duyarlar. Onlara oldukça az

²³Adnan Kulaksızoğlu, *Ergenlik Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998, s. 105.

²⁴Berka Özdoğan, *Çocuk ve Oyun*, Anı Yayıncılık, İstanbul, 2000, s. 32.

²⁵Tuzcuoğlu, a.g.e, s. 38.

engellejici koyarlar. İsteklerine sahip olma çabalarına da onay gösterirler. Ait olma ve destek görme arzularını ihmal etmezler. Gelişim dönemlerinin farkındadırlar. Çocuklarının kendilerini gerçekleştirmelerini onaylarlar. Bu aşamada onun varlığının özel ve bambaşka olduğunu bilirler. Denilebilir ki çocuk ebeveynlerinde yeterli hoşgörüyü hissetmektedir. Demokratik yaklaşım çocuğun güven sahibi ve sosyal birisi olmasını destekler.²⁶

Yetkin tutumun yaşandığı bir ortamda çocuk açıkça gösterilen net bir otoritenin farkındadır. Ebeveynler kuralların sebeplerini mantık gözeterek anlattıklarında, çocuğa yönelik olan tutum ciddiyet kazanarak çocuğun uyum sağlayabileceği bir durum halini alır.²⁷

2.2. İNTERNET BAĞIMLILIĞI

2.2.1. İnternet Bağımlılığı Kavramı

İnternette geçirilen zamanın fazlalaşması bağımlılık durumunu doğuran bir olgu durumuna gelmiştir. Bağımlılık halini alan bu internet kullanımı bireylerin bu eylemin kontrol edilme düzeyinde sıkıntılar yaşanan, çeşitli işlevsellik alanlarında problemler yaratabilen bir bozukluk olabilir.²⁸ Bahsedilen bu bağımlılık durumu kullanımın önüne geçilemeyecek bir istekle devam etmesi, internet bulunmadığı zamanlarda yaşanan asabiyet ve toplumsal ilişkilerde bozulma olarak kendini göstermektedir.²⁹

2.2.2. İnternet Bağımlılığın Nedenleri

Depresif bir ruh hali, neşe kaybı, internet kullanımı ile kaybedilen neşenin artması, toplumsal alanda yaşanan kaygı durumu ile güven yoksunluğu vb. sorunların neden olduğu bir bağımlılıktan söz etmek mümkündür. Gerçek hayatta gerçekleştirilemeyen eylemlerin neticesinde hissedilmemiş olan duyguların internet dünyasında doyurulma durumu yine bağımlılığa sebebiyet vermektedir.

İnternet bağımlılığını etkileyen etmenlerin fazla olduğundan söz etmek mümkündür. Akademik dünyada bazı kuramlar internet bağımlılığı konusunda fikir sahibi olmuşlardır. Bu kuramlardan bazıları; nörobiyolojik kuram, sosyal beceri eksikliği kuramı, bilişsel davranışçı kuram ve kültürel mekanizmalar kuramıdır. Nörobiyolojik kuramın görüşüne göre beyin kaynaklı bir internet bağımlılığından söz

²⁶ Kulaksızoğlu, a.g.e, s.103.

²⁷ Gülter Oskay, "Değer Yargılarından Kaynaklanan Anne Baba Ergen Çatışmasının Sosyo Ekonomik Ve Benzeri Değişkenler Açısından İncelenmesi". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1990, 5, s. 83.

²⁸ Ayten Doğan, İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013, İzmir, s.12 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

²⁹ Ahmet Ergin vd., "Tıp Fakültesi Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Sıklığı ve Etkileyen Etmenler", *Pamukkale Tıp Dergisi*, 2013, 6 (3), s.134-142, Denizli.

etmek mümkündür. Beyindeki dopamin miktarı artan bireylerin bağımlılık gösterdikleri bilinmektedir. Bu bireylerde seratonin taşıyıcısı 5HTTLPR polimorfizmi ile ilişkili olan bir durum söz konusudur. Sosyal beceri eksikliği kuramına bakıldığında ruh sağlığı sorunları yaşayan ve kişilik problemleri olanlar bağımlılığa daha elverişlidir. Bu konuda problem yaşayan bireylerin gerçek bir iletişim ve ilişkiye nazaran sanal bir ilişkiyi devam ettirdikleri bilinmektedir. Bilişsel davranışçı kuramcılarının görüşüne bakıldığında bireylerdeki bilişsel yapı internet bağımlılığına sebep olmaktadır.³⁰ Kültürel mekanizmalar teorisinin üzerinde durduğu husus ise şudur ki bu bağımlılıklar kültür mekanizması sebebiyle oluşmaktadır. Çalışmaların sık olduğu Japonya, Finlandiya, ABD, Macaristan ve Kore’de kullanımın fazla olduğu, çalışmaların az olduğu ülkelerde ise daha düşük bir internet kullanımının tespiti yapılmıştır.³¹

2.2.3. İnternet Bağımlılığının Eşlik Ettiği Sorunlar

İnternet kullanımı çeşitli duygu durum bozukluklarına neden olmaktadır. Depresyon bunlardan biri olmaktadır. Depresyon yaşayan birey sosyal çevresine yabancılaşarak sosyal çevresi ile geçirebileceği süreyi internet başında geçirmektedir. Bazen ise bireyler bu bağımlılığın beraberinde depresyon yaşayabilmektedir. İnternet üzerindeki sosyal paylaşım sitelerindeki mutluluk içerikli resim ve paylaşımları göre birey kendi yaşamında bu mutluluğu bulamadığını düşünerek yıkıma uğramaktadır.³²

İnternetin aşırı kullanımı anksiyete bozukluklarına da davetiye çıkarır. Ortaya çıkan kaygı problemleri farklılık göstermekle birlikte obsesif kompulsif bozuklukların fazlaca gözlemlendiği görülmüştür. Beraberinde internet kullanırken yalnız başına geçirilen zaman kaygı durumunun artışı tetikleyerek geçirilen zamanı artırmaktadır. Bağımlı kişilerin kompulsif eğilimleri ve depresyon durumları fazladır.³³ İnternet bağımlılığı neticesinde aynı zamanda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu da baş gösterebilir. İnternette fazla geçirilen zaman özellikle okul çağı bireylerde dikkat ve odaklanma problemlerine neden olmaktadır. 15-23 yaş aralığındaki 910 kız ve 1204 erkek okul çağı bireyiyle çalışılan araştırmanın sonucuna bakıldığında kız cinsiyetli bireylerde dikkat ve konsantrasyon sorunlarının

³⁰Hüseyin Çalışgan, İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Ve Siber Zorbalık, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, s.13, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

³¹Hüseyin Alaçam, Denizli Bölgesi Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Görülme Sıklığı ve Yetişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ile İlişkisi, Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Denizli, 2012, s.14, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

³²Kemal Sayar ve Zeynep Senkal, “Facebook Loves: Depression, Psychosis And Online Romance, Report Of Three Cases”, *Journal of Mood Disorders*, 2014, 4 (1), s.26-33

³³Doğan, a.g.e, s.17.

daha yoğun yaşandığı ve bu yaşanan sorunun internetin aşırı kullanımının meydana çıkardığı bir bağımlılık durumuyla ilişkili olduğu açıklanmıştır.³⁴

İnternet bağımlılığı kaynaklı diğer problemler özellikle kişilik bozukluğu, madde bağımlılığı ve alkolizmdir. Depresyonlu bireylerde internet bağımlılığı beraberinde keyif verici maddelerin kullanılması, sigara ve alkolün bağımlılığının da söz konusu olduğu söylenebilmektedir. Kısacası internet bağımlılığı yaşayan bireylerde başka ruhsal hastalıkların da oluşabilmesi muhtemeldir.

2.2.4.Sağlıklı ve Sağlıklı Olmayan İnternet Kullanımı

Ruh sağlığı uzmanlarının görüşü bireyin internet kullanımı esnasında kendini keşfederek kimlik tanımı yapabilmesi açısından bu eylemin faydalı olabileceği yönündedir. Ergenlik çağlarındaki bir ergen birey özgüveni düşük ve çekingen yaklaşımını, sanal bir dünyada kimliğini tanımaya çalışarak ve iyi davranışlar deneyimleyerek kırabilir. İnternet sayesinde dünya çapında farklı milletlerde ortak ilgi ve yetenekleri olan bireyler tanıyarak arkadaşlıklar deneyimlenebilir. Bu arkadaşlıklar gerçek hayata da yansıtılarak bir sosyal çevre oluşumu meydana getirilebilir. Lakin sanal dünyadaki arkadaşlık ilişkilerinin gerçek hayattaki arkadaşlıklara göre öncelik haline gelmemesi önemsenmelidir. Bu gerçek olmayan dünyadaki iletişim biçimi gerçek hayata geçirilebildiği taktirde sağlıklı bir internet kullanımında bahsedilebilmektedir. Eğer sanal ve gerçek dünya çelişkili olarak yaşanıyorsa bireyde kişilik karmaşaları baş gösterir.³⁵

İnternetin sağlıksız kullanımını gösteren belirtiler ise şunlardır: Takıntı sayılabacak derece internete düşkünlük, internete olan düşkünlüğün ve isteğin kontrolsüz oluşu, kullanımın asla vazgeçilmeden devam etmesi arzusu.³⁶

İnternet kullanımı sağlıklı ve sağlıksız olan bireyler arasında farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklar; sağlıklı olan bireylerin internet üzerinden ileti göndermek ya da araştırma yapma aracı olarak, sağlıksız kullanımı olan yani internet bağımlılığı yaşayan bireylerin oyun oynama, alışveriş yapma ve sohbet etme aracı olarak interneti kullanmalarındır.³⁷

Bir araştırmaya göre sağlıklı ve sağlıksız internet kullanımı arasındaki farklar şöyle sıralanmış olup bu durum sağlıklı ya da sağlıksız olabilmekle beraber iki durumun ortasında da olabilir:

³⁴Ömer Şenormancı vd, "İnternet Bağımlılığı Ve Bilişsel Davranışçı Terapisi", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2010, 11, s.261-268.

³⁵Ceren Döner, İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2011, s.15 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

³⁶Gülden Çağır, Lise Ve Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanım Düzeyleri İle Algılanan Esenlik Halleri Ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 2010, s.25 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

³⁷Stephen Dinham, "Principal Leadership For Outstanding Educational Outcomes", *Journal of Educational Administration*, 2004, 43(4), s.338-356, Australia.

- Online etkinliklerde doyurulan ihtiyaçların türü ve sayısı,
- İhtiyaçlar karşılanmadığı takdirde kişinin duygu dünyasında mahrumiyet hissi yaşaması,
- Çevrim içi faaliyetlerin çeşitli sayıda ve türde oluşu,
- İnternetin kullanımının kişinin günlük hayatına etki edip etmemesi,
- Kişisel sorunlar,
- Gereksinimlerinin farkında olabilmek,
- Deneyimleri yorumlama ve düşünebilme süreci,
- Sanal-gerçek ayrımı ve sanal-gerçeğin benzer süreçlerinin bilincinde olmak.³⁸

Kişinin sağlıklı ve sağlıksız internet kullanımı sanal-gerçek bağının yitilmesi ile ayrıştırılmaktadır. Sağlıklı internet kullanımı sanal-gerçek yaşamın bir bütün olduğunun ayırında olunmasıdır. İnternet bağımlılığında kişi siber bir alemde yaşamına devam etmektedir.³⁹

Yapılan araştırmalara bakıldığında internetin sağlıklı kullanılması durumu için şöyle deniliyor:

Eğer kişiler;

- Günlük yaşam olayları ve siber eylemlerini birleştirebiliyorsa,
- Sanal eylemlerinden gerçek hayatındaki sosyal çevresini haberdar edebiliyorsa,
- İnternet üzerinden kurduğu arkadaşlıkların neticesinde bu kişilerle telefonla ya da yüz yüze iletişim kuruyorsa,
- Sanal ortamda gerçek bilgilerini ve kendini yansıtan diğer değerlerini yansıtabiliyorsa, internetin sağlıklı kullanımından söz edilebilir.⁴⁰

Bir sonuca bağlayacak olursak; sağlıklı internet kullanımı çocuk ve gençlerde deneyimlerin durumlara yön vermesine, bu süreçteki hızın kontrol edilebilmesine, internet üzerinde çalışılırken okuma, yazma, seçim yapma, bölümlere ayırma yeteneğinin gösterilmesine olanak sağlamaktadır. İnternetin sağlıksız kullanımı ise çocukların ve gençlerin ruhsal, bedensel, toplumsal ve bilişsel açıdan yol almalarına olumsuz bir etki göstermektedir.⁴¹

³⁸Neslihan Gürçan, Ergenlerin Problemlerini İnternet Kullanımları İle Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2010, s.27 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

³⁹John Suler, "Computer And Cyberspace Addiction", *International Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 2004, 1, s. 359-362.

⁴⁰Kültegin Ögel, *İnternet Bağımlılığı İnternetin Psikolojisini Anlamak ve Bağımlılıkla Başa Çıkmak*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2014, s.72.

⁴¹İtir Tarı Cömert ve Sinan Mahir Kayıran, "Çocuk Ve Ergenlerde İnternet Kullanımı", *Çocuk Dergisi*, 2010, 10(4), 166-170.

2.3. AKADEMİK BAŞARI

2.3.1. Başarı ve Akademik Başarı Kavramları

Başarı, kişinin gelişim ile yetenekleri üzerine sergilediği davranışsal eylemlerindeki performansının olumluluk içermesidir. Başarı, arzu edilen sonuca varabilmek için yol kat edebilmektir.⁴² Başarı verilen bir emek neticesinde ulaşılan pozitif bir üründür.

Eğitim içerisinde kullanılan başarı tanımındaki kavramın akademik bir başarı olduğundan söz edilebilmektedir. Başarı kavramı içerisinde akademik bir başarıyı da barındırmaktadır. Okul başarısı denildiğinde akademik başarı akla gelmektedir. Neticesinde eğitilmiş alakalı çalışmalara bakıldığında başarı ile akademik başarı durumlarını ayırt etmek zordur.⁴³

Akademik bir başarıdan söz edildiğinde, öğrencinin zihinsel yeteneğini belirlemeye yönelik faaliyetlerde ortaya çıkardığı ürünü yani derslerde gösterdiği başarının ele alındığı söylenebilmektedir. Öğrenci hedeflenen kazanımları ediniyorsa burada bir akademik başarının varlığı görülmektedir.⁴⁴ Amaç dahilinde ulaşılan başarı, istenilenin elde edilmesidir. Başarı kavramı bireyin içerisinde yer aldığı plan ve programdan yararlanma seviyesini içermektedir.⁴⁵ Bir araştırmaya göre başarı; bilgi öğrenme ve yetenek gelişimini sürecini verimli geçirme ve amaçlanan düzeyde yeterli olma ya da öğrencilere bir sınav uygulandığında öğrencilerin olumlu dönütleri neticesinde meydana çıkan bir sonuçtur.⁴⁶

Okulda gösterilen başarı akademik açıdan gösterilen bir üstün olma durumudur. Üstün olarak kabul edilen puanlar başarıyı simgelerken daha alttaki puanlar başarısızlığı simgelemektedir. Okul, akademik yönden bir üstünlük için planlamasının yapıldığı, bilgilerin kazanımının sağlandığı ve zihinsel bir gelişim sürecinin yaşandığı ortamdır.⁴⁷ Yapılan başka çalışmalara bakıldığında başarının sadece ölçme araçlarından alınan puanlar ile saptanmasının imkansız olduğu, başarının gelecekte edineceği meslekte gösterdiği başarı ve kuracağı ailede yaşanan doyuma bakılarak karar verilmesi gereken bir durum olduğu

⁴²Benjamin Wolman, *Dictionary Of Behavioral Science*, Van Nostrand Reinhol, Newyork, 1973, s.127.

⁴³Yasemin Şevik, İlkokul Müdür Ve Müdür Yardımcılarının Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri İle Akademik Başarısına Katkıları, Mehmet Akif Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur, 2014, s.8 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁴⁴Mehmet Silah, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Çeşitli Nedenler Arasından Süreksiz Durumluk Kaygısının Yeri Ve Önemi", *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2003,10, s.102-115, Ankara.

⁴⁵İbrahim Ethem Özgüven, *Bireyi Tanıma Teknikleri*, Nobel Yayınları, Ankara, 2002, s.74.

⁴⁶İsmail Arıcı, "Öğrencilerin Cinsiyetlerinin İlkokul Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersindeki Başarı Düzeylerine Etkisi", *Fırat İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2008, 13(1), s.143-159, Elazığ.

⁴⁷Atınç Olcay ve Bülent Döş, "Ortaöğretimde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Unsurların Öğrenci Boyutuyla Tespitine Yönelik Bir Uygulama", *Gaziantep Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, 8(1), s.131-155, Gaziantep.

vurgulanmaktadır. Asıl başarı bireyin hayatı boyunca yaşayacağı; içerisinde işini ve ailesini de bulundurduğu başarı olmaktadır. Örnek vermek gerekirse neticelerin başarı sayılabilmesi için bireyin kendisini sözel ve yazılı olarak anlatabilme yeteneği, özgüveni, sorunları çözümlenebilmesi, öz farkındalık durumu, iradeli davranabilme ayrıca görev edinebilme, görev sonucunda ortaya koyacağı performansı sahiplenebilmedir. Okul ile okuldaki eğitim, öğrencinin çevresindeki sosyoekonomik koşullardan bağımsız değildir. Eğitimde problemsiz bir süreç için çözümü bulunabilmiş bir ülke sistemi gerekmektedir. Genç bireyler başarıya ulaşabilmek adına okula yansıyan problemlerle de oyalanmak mecburiyetinde olabilmektedir.⁴⁸

Akademik başarı ve başarının nasıl açıklandığı gözetilmeksizin önemsenerek etmen öğrenci başarısının veli, öğretmen ile öğrenci yönünden çok mühim olduğudur. Örneğin; öğrenci başarısı okulun ve eğitimin odak noktası olmaktan ya da okul hayatından söz edildiğinde ilk düşünülen şey başarı olmaktadır. Eğitimle ilgili çalışmalarda başarı öncelikli olarak ele alınır.⁴⁹ Yapılan araştırma ve çalışmalarda ortak hedefin öğrenci başarısının artırılması olduğu göze çarpmaktadır.⁵⁰

2.3.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler

Başarının ilerlenen yolda gösterilen çabaların sonucunda amaçlanan noktaya gelebilmek olduğu bilinmektedir.⁵¹ Başarıya ulaşmada çevre oldukça etkili ve önemlidir. Kişideki motivasyon, aile bireylerinden destek görmek, okulda alınan eğitim, fiziksel ve psikolojik yönden sağlıklı olmak, bireyin biliş düzeyi, becerileri ve bireyin yapmaktan keyif aldığı eylemler, kaygı, öğretmenin bireyi desteklemesi, bireyin derslerine planlı programlı yaptığı hazırlıklar ve tekrarlar akademik başarı için önemlidir.⁵²

2.3.3. Okul Başarısında Aile ve Çevrenin Etkisi

Anne baba çocuklarının oldukça iyi bir performans gösterdiğini görmek istese de çocuktaki potansiyel neticesince başarı yakalanamayabilir. Çocuk ilgi ve becerileri konularında başarılı olurlar. Ebeveynler çocuklarından onların

⁴⁸Ali Kocaman, Ailenin Sosyokültürel Ve Sosyoekonomik Durumunun Öğrencinin Okul Başarısına Etkisi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, s.86-88 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁴⁹Arıcı, a.g.e, s.143-159.

⁵⁰Mehmet Korkmaz, "İlköğretim Okullarında Örgütsel Sağlık İle Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki", **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**, 2005, 44, s.529-548.

⁵¹Tuncer Elmacioğlu, **Başarıda Aile Faktörü**, Hayat Yayınları, İstanbul, 1998, s.116.

⁵²İlkay Kasatura, **Okul Başarısından Hayat Başarısına**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1991, s.35.

kapasitelerinin yetmediği beklentilere girmemelidirler. Önce çocuğu tanımaya çalışarak sağlıklı aile tutumları içerisinde onları yetiştirmeleri aslolandır.⁵³

Ebeveynleri baskıyı başarının anahtarı olarak düşünmemelidir. Çocuk anne ve baba isteği doğrultusunda ders çalıştığında sadece çalışıyormuş gibidir. Verim olarak çalışmayan çocuk için bu durum bir alışkanlık olmaktadır.⁵⁴

Çocuğun başarılı olmasında ebeveyn tutumu çok önemli bir paya sahiptir. Aile kontrol edici otoriter bir tutuma sahipse ve aile içi cezalar uygulanıyorsa çocuk başarısız olabilmektedir. Ailede eğitim konusunda uygulanan hatalar ya da anne babanın eğitime anlayışının birbirinden farklılık göstermesi sonucu da çocuk başarısız olabilmektedir. Ebeveynler eğer çocuklarına destek olarak derslerini daha iyi öğrenmesine destek olurlarsa başarı düzeyi artar. Bu desteği verirken dersini yapan ebeveyn değil; çocuğun kendisi olmalıdır.⁵⁵ Evde derslerin çalışılması ve bu konuda görevlerin yapılmasında annenin eğitim seviyesi başarı için önemli bir etmendir. Genel olarak annelerdeki eğitim düzeyi ile çocuk başarısı doğru orantılı olmaktadır.⁵⁶

Çocuktaki akademik başarıyı belirleyen unsurların başında gelen aile içi belirteçler şunlardır:

- Okuldaki başarı için gerekli olan motivasyon, görevlerinin farkında olma, kendine güven duyma konularında ebeveynler çocuklara yardımcı olmalıdır.
- Çocuğa başarılı sonuçlar alması amaçlı otorite kurulmamalıdır. Aksi taktirde kaygı ve korku duyan çocuk başarılı olamayacaktır. Baskı sonucu alt ıslatma, kekemelik, tırnaklarını yeme, başın ağrması vb. sorunlar ortaya çıkabilmektedir.
- Ebeveynler çocuklarından kapasitelerinin üzerinde bir beklentiye girmemelidirler. Bu durum çocuğun cesaret duygusuna ve başarma isteğine zarar verecektir. Çocuk başarı göstermemeyi alışkanlık haline getirecektir.
- Ailenin çocuğun kayıtlı olduğu eğitim kurumu hakkındaki düşüncesi başarıyı etkilemektedir. Okul ile ilgili ve okul çalışanları hakkında düşünülen olumsuz düşüncelerini çocuğa belli eden ebeveynler çocuğun başarısını kötü yönde etkileyici bir eylem içerisindedirler. Çocuğun öğretmenleri hakkında kötüleyici ifadeler kullanılmamalı, öğretmenler ile alay edilmemelidir.

⁵³Ali Yıldırım vd, **Okulda Başarı İçin Ders Çalışma ve Öğrenme Becerileri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s.212.

⁵⁴Doğan Cüceloğlu, **Başarıya Götüren Aile**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2011, s.102-119.

⁵⁵Felix Razon, "Powder Keg in the Pacific Time Bomb in the U. S. Empire: People's Struggle in the Philippines Against the Marcos Regime and the United States from the 1972 Martial Law to 1981", **Maud Russell**, 1981, California, s.1-16.

⁵⁶Orhan Oğuz, **Öğretmen Aile İşbirliğinin Öğrenci Başarısına Etkisi**, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008, s.4 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

- Evdeki atmosfer negatif ise çocuğun gereksinimlerin yerine getirilme süreci aksamaktadır. Aile içi stres yaşanan bir evde çocuklar başarısızlığa uğramaktadırlar.⁵⁷

2.3.4.Okul Başarısında Öğretmenin Etkisi

Öğrencilerin başarısında önemli bir paya sahip olan etmen öğretmendir. Öğretmen işini iyi yaptığı takdirde çocuklar için ebeveynlerinin değerinin üzerinde bir konuma gelmektedir. Bu sebeptendir ki öğretmenler eğitim açısında çocuklar için önem arz ederler. Öğretmenin hümanistik ve demokratik tarzındaki tavırları öğrencilerinin kendilerini geliştirerek, akademik yönden ve üretkenlik yeteneklerinin desteklenmesi adına oldukça mühimdir. Bu üretkenliği destekleyen öğretmen akademik yönden de öğrenciye yardımda bulunmuş olacaktır.⁵⁸

Öğretmen, öğrenme sürecinde yol gösterendir. Bu süreçte verimlilik öğrenci ile öğretmen ilişkisinde bir bağ kurulması ile mümkündür. Öğrenmenin meydana gelmesi ve okul ile derslerin sevilebilmesinde yine öğretmen rol almaktadır. Öğretmenin tüm davranışları örnek teşkil etmekte olduğundan öğretmen buna uygun olacak bir yaşantı içerisinde olmak sorumluluğundadır.⁵⁹

Öğrenciler, sahiplendikleri bir öğretmenin dersleri ile ilgilenirken; onlarda kaygı ve korku duygusu uyandıran öğretmenin dersine karşı bir yakınlık göstermezler. Ayrıca, iyi bir öğretmenin sınıfındaki öğrencileri tanıyarak, süreci buna uygun belirlediği bilinmektedir. Bir sınıf yönetilirken başarı sağlanması adına hoşgörülü bir tutum içerisinde olunarak, öğrencilerin görevlerinin farkında olması için çalışmalarda bulunulmalıdır.⁶⁰ Öğretmen bu durumun zıddı olarak eleştirel bir tutumdaysa, öğrencileri küçük düşürücü davranışlarda bulunuyorsa eğitim süreci verimli olmayacaktır.⁶¹ Öğretmen, öğrencinin becerikli ve donanımlı olduğunu düşündüğünde öğrencinin seviyesi bir önem arz etmeksizin başarıyı deneyimlemek adına çeşitli yolları takip ederek, öğrencilerinin başarısına konsantre olarak, onların başarıyı yakalamalarını kolaylaştıracaktır.⁶² Onların adlarını bilerek becerileri üzerine düşünen ve derslerde yardımda bulunan öğretmenler eğitim sürecini pozitif yönden etkilemektedirler. Onlarla ilgilenmeyerek, onların düşüncelerine değer

⁵⁷ Özcan Gökner, *Bilinçli Çocuk Yetiştirme*, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2004, s.89-137.

⁵⁸ Mustafa Yüksel Erdoğan, "Yaratıcılık İle Öğretmen Davranışları Ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, 5(17), s. 95-106.

⁵⁹ Ali Kocaman, Ailenin Sosyokültürel Ve Sosyoekonomik Durumunun Öğrencinin Okul Başarısına Etkisi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, s.86-88 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁰ İzzettin Alıcıgüzel, *Çağdaş Okulda Eğitim Ve Öğretim*, Sistem Yayınları, İstanbul, 2003, s.54.

⁶¹ Ali Kocaman, Ailenin Sosyokültürel Ve Sosyoekonomik Durumunun Öğrencinin Okul Başarısına Etkisi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, s.86-88 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶² Gülten Ülgen, *Eğitim Psikolojisi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Kuramlar Ve Uygulamalar*, Lazer Matbaası, Ankara, 1994, s. 79.

vermeyerek, kişisel ayrımların farkında olmayan öğretmenler öğrencinin okul ile ilgilenmemesine neden olur.⁶³ Etkin bir öğretmen öğrenciyi başarıya ve derslerine yönlendirir; sevi, başarma ile aidiyet gereksinimlerinin bilincindedir.⁶⁴

Öğretmenin mesleğinde donanımlı olması ve deneyimleri öğrencinin başarısında önemli bir yere sahiptir. Bilgi birikimi olan ve yetenekli bir öğretmen çeşitli stratejiler ile öğrenme tekniklerinden yararlanarak başarıyı pozitif yönde etkileyecektir. Öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşım başarılı neticeleri almak için önemli bir diğer unsurdur.⁶⁵ Ayrıca öğretmenin planlı olarak öğrencilerinin ev ödevlerini görmesi, ders çalışma alanında bilgiler vermesi ile yapılan rehberlik olumlu sonuçlar verecektir. Öğrencilerin beceri ve ilgilerine uygun rehberlik alması önemlidir.⁶⁶ Aktif öğrenme amaçlanıyorsa öğrencilerin ayrı ayrı ihtiyaçları düşünülerek oluşturulacak kazanımlara öğrenciyi ve bu alanda uzman bir meslek elemanını ortamda bulundurarak planlama yapmak gerekmektedir. Sadece öğrenci başarısı odaklı yapılan bir plan geçersiz olacaktır.⁶⁷

Öğretmenin öğrenme sürecinde kullandığı öğrenme yolları başarıyı etkiler. Öğrenme stratejileri bir grup bilim insanına göre öğrenci başarı durumunu olumlu etkilerken kimisine göre öğrencinin başarısı sabittir. Bazı çalışmalarda başarı düzeyinin yükseldiği ortaya konulsa da bir kaçında öğrencinin bilgiyi almak için etkin olması gerektiği; örneğin sınıf içi aktif katılım, söz hakkı olarak soru sorma başarıyı önemli ölçüde etkilemektedir. Bu sebeple öğrencinin etkin olabileceği stiller denenmelidir.⁶⁸ Öğretmen değiştirme konusu öğrenci için önemlilik göstermektedir. Öğretmenin değiştirilmesi yararlı olabileceği gibi çoğunlukla öğrenciyi negatif yönde etki eder.⁶⁹

⁶³ Duane Brown, *Improving Academic Achievement: What School Counselors Can Do*, NC: CAPS Publications, 1999, Greensboro, s.435-895.

⁶⁴ Servet Özdemir vd, İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okul İklimine İlişkin Algılarını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi, *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, s.213-224, Ankara.

⁶⁵ Hasan Basri Memduhoğlu ve Fuat Tanhan, "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması", *Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2013, 10(1), s.106-124, Van.

⁶⁶ Pat Clark, *Equity: How Can We Use Effective Teaching Methods To Boost Student Achievement*, Ohio State University, 2000, Ohio, s.7.

⁶⁷ Bahar Keçeli Kaysılı, Akademik Başarının Artırılmasında Aile Katılımı, *Ankara Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2008, 9(1), s.69-83.

⁶⁸ Arif Dane vd, "Lise Öğrencilerinin Algılarına Göre, Matematik Başarısını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörler", *Erzincan Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(1), s.17-34, Erzincan.

⁶⁹ Matthew Ronfeldt vd, "How Teacher Turnover Harms Student Achievement", *American Educational Research Journal*, 2013, 50(1), s.4-36.

2.3.5.Okul Başarısında Okul Yöneticisinin Etkisi

İdare, teşkilatın amaçlarını gerçekleştirmeleri için doğal ve insani potansiyelleri etkili şekilde değerlendirmeye özen gösteren bir oluşumdur.⁷⁰ İdareci ise teşkilatta hedeflere ulaşmak için var olan kaynaklara ve bu teşkilat yapısına hizmette bulunan kişidir.⁷¹ İdareci teşkilattaki eylem ve inanışları en tesirli olan bireydir. Hareket ve durumların doğmasını sağlayan, buyruklarda bulunan, karar veren, çalışanların aralarındaki problemleri çözen, motivasyon sağlayan, faaliyetlerde önde olan kişidir.⁷²

Okulların yöneticilerinin sorumluluğu okuldaki parasal ve insani potansiyellerden verim sağlayarak yararlanmak; kurumun hedeflerine uygun işlemesine katkıda bulunmaktır. Öğrencinin okul kaynaklı başarısızlıklarında hatalı yaklaşımların payı büyüktür.⁷³ Okul yöneticileri; güçlü bir teşkilat anlayışının oluşturulmasında ve öğrencideki başarının artırılmasında önem arz ettiklerini bilmelidirler. Yönetimcilerin hukuksal bir önderlik anlayışında olmaları, bilgiyi alan, değişimci, yarar gözeten ve demokrasiye uygun bireyler olarak davranmaları lazımdır.⁷⁴

Okul idarecilerinin okuldaki öğrencilerinin başarısına etki ettiği saptanmıştır.⁷⁵ İdarecilerin liderliklerinin öğrencilerin başarılarını artırdığı ifade edilmektedir. Yöneticilerin iletişime açık olmasının yanı sıra okuldaki şubelere ziyarette bulunuyor olması öğrencinin okula karşı olan hevesini artırıcı rol oynamaktadır. İdareciler eğitim sürecine yardım sağlayıcı tutum göstererek iletişim becerisiyle öğretmen ile öğrencileri etkilemektedirler.⁷⁶

2.4. EBEVEYN TUTUMLARI VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI

İnternetin fazla kullanımı ile ebeveyn tutumları ilişkilendirilmektedir. Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken demokratik bir tarzda davranışlarda bulunmaları, internetin aşırı kullanımını engelleyen bir faktör olmaktadır. Bu tutumun hakim olduğu evlerde büyüyen çocukların sağlıklı bir internet kullanımlarının olduğu, internet kaynaklı bir sorunlarının bulunmadığı ve internet bağımlılığı geliştirmedikleri

⁷⁰Selçuk Artık, Yönetimsel Davranış Biçimlerinin İş Doyumuna Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, Ankara, s.6 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁷¹ Mustafa Aydın, **Eğitim Yönetimi**, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara, 2010, s.96.

⁷²Shelley Taylor vd, **Sosyal Psikoloji**, İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2016, s.175

⁷³Kocaman, a.g.e, s.86-88.

⁷⁴Yılmaz Sarier, "Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2016, 31(3), s.609-627, Ankara.

⁷⁵Wilbur Brookeover vd, School Social Systems And Student Achievement: Schools Can Make A Difference, New York: Praeger, 1979, New York, s.122(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁷⁶David Quinn, "The Impact Of Principal Leadership On Behaviours On Instructional Practice And Student Engagement", **Journal of Educational Administration**, 2002, 40(5), s.447-467.

bilinmektedir. Demokratik çocuk yetiştirme tarzının çocukların ve ergenlik dönemindeki bireylerin kişilik oluşumunu olumlu etkilediği aşıkardır. İnternet kullanımının sağlıksız neticeleri, toplumsal zarar, normalden fazla zaman geçirilmesi ve sorunlu denilebilecek şekilde kullanımı gibi eylemler aile yapısıyla ilişkisi bulunan eylemlerdir. Koruyan ve kollayan bir anne baba tutumu bağımlılığı tetikleyebilir. Özellikle koruyucu ve baskıcı ailelerde çocukların sağlıksız bir şekilde interneti kullandıkları, günlük hayatlarında fazla internet kullanımının olumsuz etkilerinin gözlemleneceği ve internet bağımlılığı yaşayabileceklerini gösteren araştırmalar mevcuttur.⁷⁷

İnternetin sağlıksız kullanımı özellikle ergenlik çağında çocuğu olan ailelerde, anne baba ile çocuk arasındaki ilişkinin olumsuz sürdürülmesi, bireyin duygu ve davranış açısından problemler yaşamasına sebep olacak boyuttur. Ebeveynlerinin kendilerine yardımcı olmadığını düşünen ergen bireyler var olan duygularından kurtulmak adına internetten yardım görmeyi amaç edinirler.⁷⁸

Anne babaların çocuklarıyla olan iletişimi çocukların davranış örüntülerini öngörmemize yardımcı olur. Anne babayla ilişkisi kötü olan ergenlik çağlarında bir çocuğun duygularında ve davranışlarında olabilecek problemler oldukça fazladır. Anne baba ve çocuk arasındaki bağlanmanın bilişsel durumu etkilediği bilinmektedir. Çocuk ve anne baba arasındaki anlaşmazlıklar çocukta bilişsel sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. İnternet bağımlılığı olan bireylerin bu bağımlılığı problem ve çatışmalardan uzaklaşmak adına geliştirdikleri söylenebilmektedir. İnterneti kullanarak sorunlarından uzaklaştıklarını düşünmektedirler. Tüm bunlar anne baba ile kötü bir etkileşimi olan çocukların hayatlarını etkileyen; ayrıca bu etkinin olumsuz sonuçları olması muhtemel olan durumlardır. Sorunlu bir internet kullanımı ile anne babanın çocuğa tutumunun ilişkisi olacağı buradan anlaşılmalıdır. Aynı zamanda aile içi saldırganlığın varlığı da çocuğun sanal bir bağımlılık geliştirmesine sebebiyet verebilmektedir. Annesi çocuk etkileşimin sıkıntılı olması ve baba çocuk iletişimin az olması da bağımlılığın risk faktörlerinden kabul edilmektedir. Olumsuz duyguların hakim olduğu bir evde olan veya anne babasınca sevgiden mahrum bırakılan bireylerin internetin sağlıksız kullanımı konusunda risk altında oldukları söylenilmektedir. İnternet duygusal ve toplumsal açıdan tek başına hisseden kişilerin yalnızlıklarını giderecekleri bir araç olarak düşünülmektedir. İnternet bağımlılığı olan bireyler sanal etkileşimlerde kendilerini iyi hissederler. Gerçek yaşamlarındaki

⁷⁷Suat Altıntaş ve Muhammed Öztapak, "Ortaokul Öğrencilerinin Problemler İnternet Kullanımları İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi*, 2016, s.124, Ankara.

⁷⁸Gülen Say ve Ayşegül Durak Batıgün, "Problemler İnternet Kullanımı İle Ebeveyn Ergen İlişki Niteliği, Yalnızlık, Öfke ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", *Düşünen Adam Dergisi*, 2016 s.325, Ankara.

etkileşimlerine önem vermezler. Bu bireyler anne babalarından yetersiz destek almış olup, engellenmişlikleri yüksek bireylerdir. Anne baba ile yaşanan anlaşmazlıklar ve desteksiz aile bağımlılığın oluşma sürecini tetikler.

Aynı zamanda anne babaların kısıtlı ilgi ve alakada olmaları, çocuk aile etkileşiminin zayıf olması, anne babaların bilgisayar ve internetin kullanım bilgilerini bilmemeleri de internetin sorunlu kullanımına neden olabilmektedir.⁷⁹

2.5. EBEVEYN TUTUMLARI VE AKADEMİK BAŞARI

Çocukların akademik başarılarına etki eden fazlaca etmen olduğu bilinmektedir. Öğrencinin içinde bulunduğu ruhsal, toplumsal ve bedensel şartlar akademik başarıyı etkilemektedir. Bu noktada ebeveyn tutumları önemli paya sahiptir. Yetkin bir ebeveyn tutumuyla yetiştirilen çocuğun akademik başarısının iyi düzeyde olacağı; serbest ve izin veren ile otoriter bir tutuma maruz kalan çocuğun ise akademik başarısının daha düşük düzeyde olacağı bilinmektedir. Öğrenme ve ders çalışmanın motivasyonunun oluşumu baskıcı ve otoriter kuralların geçerli olduğu bir evde düşün olduğu söylenebilmektedir. İlginin az olduğu ve boş vermişliğin hakim olduğu bir aile ortamında çocuk yine çalışma isteği olmadığından akademik başarı gösteremeyecektir. Serbest bir ailede çocuğa doğru rehberlik edilemez ve fırsatlar verilemez.⁸⁰

Akademik başarı bireyin akademik ortamdaki başarısını içermektedir. Okulda bulunduğu ortam içerisinde faaliyetlerle faydalı olacak uygulamalarda bulunulduğu müddetçe yükselen başarıda, bilişsel, fiziksel ve psikososyal koşulların payı büyüktür. Ebeveyn tutumları bireyin okuldaki zamanında göz önünde olmasa da ruhsal bir faktör sıfatıyla öğrencinin varlığında kendini gösterir ve ona tesir eder. Öğrencilerin akademik başarıları anne babalarının kendilerine takındıkları tavırdan fark edilir şekilde etkilenmektedir.⁸¹ Ailedeki etkileşimin tutarsız ve çelişkili olması, anne babanın arasında yaşanan sorunlar, aile ortamında yaşanan problemler, çocuğa sevgisiz, ilgisiz ve merhametsiz davranılması, anne babanın katı ve baskıcı tavırları veya çocukla fazla ilgilenilmesi, fazla kollayıcı davranılması gibi konularda öğrencinin akademik başarısında problemler oluşabilir. Ayrıca anne babanın okul hakkındaki düşünceleri, akademik durumları, akademik konularda farklı görüşlere sahip olmaları, çocuktan yüksek bir başarı beklenilmesi de akademik başarıyı

⁷⁹ Gülen Say, Problemlerle İnternet Kullanımı İle İlişkili Bazı Değişkenler: Ebeveyn Ergen İlişki Niteliği, Yalnızlık, Öfke Ve Problem Çözme Becerileri, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, Ankara, s. 20-24(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸⁰Merve Gülkaya, "Ebeveyn Tutumları ve Akademik Başarı", *Eğitimde Rehberlik Dergisi*, 2018, s. 2, Ankara.

⁸¹Doğan Gök, "Anne Baba Tutumlarının Öğrencilerin Başarıları Ve Yetenekleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi", İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010, Malatya, s. 9 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

etkilemektedir. Ebeveynlerin maddi yeterlilikleri, eğitime ayrılan maddiyat, çocuğun çalışma hayatının olması, aile içinde çocuğa verilen görevlerin fazla olması, çalışma odasının eksikliği yine başarıyı etkileyen aileye bağlı nedenlerdir.⁸²

Destekleyen bir ailede ebeveynler çocuklarının problemlerine önem vermektedir. Burada ailedeki etkileşimin pozitif yönde ve güvenilir oluşu, çocuktaki akademik başarıya katkı sağlamaktadır. Ailede problemlerin olduğu, çocuklara önem verilmeyen bir ortamda ders çalışma ve başarı olması beklenemez.⁸³ Ebeveynlerin aşırı başarı beklentisiyle baskı yaptığı, arkadaşlarıyla çocuğunu karşılaştırdığı bir tutum çocuk telaşlanarak üzerinde büyük bir otorite hisseder. Bu hissi yaşadığında kendisine yaptırımlar uygulanacağı kaygısına kapılır. Ebeveynlerinin planlarını gerçekleştirmediği için onları düş kırıklığına sürüklediğini düşünür. Yaptırımlara maruz kalacağı endişesi ile umutsuzluk yaşayarak başarıyı yakalayamaz. Ebeveynlerin yeterince ilgilenmediği çocuk da başarısız olabilmektedir. Bir pekiştireç ya da yaptırımla karşılaşmadığında okula dair motivasyonunu kaybedebilir. Bunun sonucunda akademik başarısı zarar görür.⁸⁴

Ailede destek görmeyen çocuğun başarı düşer. Bu aslında psikolojik bir başaramama durumudur. Başaramama durumun bireyin kendine karşı olan güvenini düşürerek görevlerden kaçmasına sebebiyet vermektedir. Çocuğa yönelik fazla insiyatif alınması ya da onun küçümsenmesi çocukta kendisinin değersiz olduğu düşüncesini uyandırarak akademik başarısızlığa neden olacaktır. Aile sistemi çocuğun ilerideki eylemlerinin, psikolojik ve toplumsal ilerlemesinin bir ipucu olarak kabul edildiğinden ebeveynin durumu çocuktaki başarıya etki etmektedir.⁸⁵

⁸²Ibrahim Ethem Özgüven, *Bireyi Tanıma Teknikleri*, Padem Yayınları, 1998, Ankara, s.75.

⁸³Mahmut Tezcan, *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1985, Ankara, s.156-165.

⁸⁴Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitapevi, 1996, İstanbul, s.129-140.

⁸⁵Mehmet Şişman ve Selahattin Turan, *Sınıf Yönetimi*, 2014, Ankara, Pegem Yayıncılık 2004, Ankara, s.52.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma kesitsel olup, “ilişkisel tarama modeli”ne uygun olarak hazırlanmıştır. İki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlar.

3.2.ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni İstanbul ilinin Silivri ilçesindeki üç farklı ilkokulda 4. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerinden meydana gelmektedir. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ilinin Silivri ilçesindeki üç farklı ilkokulda 4. Sınıf düzeyinde öğrenim gören 300 öğrenciden meydana gelmektedir. Okullarda çalışabilmek için gerekli izinler İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Yapılan bu çalışmada üç ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekler; kişisel bilgi formu, ana-baba tutum ölçeği (ABTÖ) ve internet bağımlılık ölçeğidir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve kişisel bilgilerin araştırıldığı formda bireylere cinsiyetleri, anne ve baba birliktelik durumları, anne ve baba eğitim durumları, dönem sonu ağırlıklı karne notları, internette geçirilen süre ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

3.3.2. Algılanan Anne Baba Tutumunu Değerlendirme Ölçeği

Polat (1986) tarafından hazırlanan ölçek, anne-babaların otoriter ve demokratik tutumlarını ölçmektedir. Ölçek Polat tarafından 72 kişilik bir öğrenci grubuna 15 gün ara ile uygulanmış, Pearson Momentler Çarpımı tekniği ile hesaplanan değişmezlik katsayıları anneler için (.83), babalar için (.88) olarak saptanmıştır.

Ölçek, öğrencilerin anne ve babalarının kendilerine yönelik tutumlarını değerlendirmek üzere 12 maddelik demokratik 14 maddelik otoriter boyut olmak üzere toplam 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki demokratik ve otoriter tutumu ifade eden maddeler aşağıda belirtilmiştir:

Demokratik tutumla ilişkili maddeler:

1. Beni her zaman anlamaya çalışır.
3. Kendime ilişkin ufak tefek kararları almaya beni özendirir.
5. Ben bir şey anlatırken sözümü kesmez.
7. Kendimi önemli ve değerli bir kişi olarak görmeme yardımcı olur.
9. Evde fikirlerimi rahatça anlatmamı doğal karşılar.
10. Beni cezalandırmak yerine, sorunları benimle konuşarak çözümlemeye çalışır.
12. Bir güçlkle karşılaştığımda, istediğim yardımı sağlar.
16. Bana bir şey alınırken, birlikte karar veririz.
18. Merak ettiğim konularda sorduğum soruları cevaplandırmaya çalışır.
19. Gelecekle ilgili planlarımı dikkatle dinler, fakat hiçbir zaman, amaçlarımı belirlemeye çalışmaz.
20. Haklı olduğum zaman, bunu bana açıkça söyler.
24. Ailemle ilgili bir karar alınırken, benim fikirlerimi de dikkate alır.

Otoriter tutumla ilişkili maddeler:

2. Beni ilgilendiren konulardaki kararları her zaman kendisi verir.
4. Kendi koyduğu kurallara uymamı ister.
6. Onun istediği gibi davranmazsam, beni cezalandırır.
8. Kendi fikirlerini kabul etmem için beni zorlar.
11. Okulda çok başarılı olmam için beni öylesine zorlar ki zayıf not almaktan çok korkarım.
13. Küçük hatalarımı bile şiddetle cezalandırır.
14. Hiçbir konuda kişisel görüşümü sormaz.
15. En ufak eşyayı kaybetsem bile, beni cezalandırır.
17. Bir şeyi yapmamı istediğinde hiçbir bahane kabul etmez.
21. Beni o kadar çok kontrol eder ki, bazen çok bunalırım.
22. Beni sık sık döverek cezalandırır.
23. Ancak istediği gibi davrandığım zaman, bana sevgi gösterir.
25. Yapabileceğimden fazlasını yapmam için beni zorlar.
26. Neyi, nasıl yapacağıma her zaman o karar verir.

Ölçekte okunulan cümle babanın yaptığı davranışa benziyorsa kutucuktaki "Babamın Davranışına benziyor" seçeneğine çarpı (X) koyarak; babanın yaptığı davranışa benzemiyorsa "Babamın Davranışına Benzemiyor" seçeneğine çarpı (X) koyarak işaretleme yapılmaktadır. Aynı cümleler anneler için de düşünerek işaretleme yapılmaktadır. Aşağıdaki örneklerde, cevaplandırmanın nasıl yapılacağı gösterilmiştir.

Ölçek 2, 3, 4 ve 5. sınıf olmak üzere her sınıftan ikişer sınıf öğretmeni tarafından incelenmiştir. Ahi Evran Üniversitesinden iki uzmanın görüşü alınıp son

hali verilen ölçeğin; İstanbul'da asıl örneklem grubunda yer almayan 100 öğrenci ile pilot uygulaması yapılmış ve baba tutumu alt ölçeği için KR 20 güvenilirlik katsayısı 0.70; anne tutumu alt ölçeği için KR 20 güvenilirlik katsayısı 0.68 olarak tespit edilmiştir.⁸⁶

Ölçeğin daha önce Terzi⁸⁷, Çakmen⁸⁸ ve Onat⁸⁹ tarafından kullanıldığı belirlenmiştir.

3.3.2. İnternet Bağımlılık Ölçeği

Nichols ve Nicki tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması Günüş ve Kayri tarafından yapılmıştır. 35 sorudan oluşan ölçek dört alt faktöre ayrılmaktadır. İnternet bağımlılığının yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon kapsamında değerlendirilmesini ve ölçülmesini sağlamaktadır. 35 madde ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar yoksunluk (11 madde), kontrol güçlüğü (10 madde), işlevsellikte bozulma (7 madde) ve sosyal izolasyon (7 madde) alt ölçekleridir.

Katılımcılardan 35 soruyu "kesinlikle katılmıyorum (1)", "katılmıyorum (2)", "karasızım (3)", "katılıyorum (4)" ve "tamamen katılıyorum (5) yanıtlarından kendilerine en çok uygun gördüklerini yanıtlamaları istenmektedir. Araştırmada kullanılan İnternet Bağımlılık Ölçeğinin iç tutarlılığı Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanarak ölçülmüştür.

Sosyal bilim araştırmalarında ölçeklerin tutarlı ölçüm yapıp yapamadığı ya da ölçek maddeleri arasında ortak korelasyon olup olmadığının tespit edilmesinde en sık kullanılan yöntem güvenilirlik analizidir. Likert tipi ölçeklerin güvenilirliğini belirlemede kullanılan Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısının 0.700 sınırının üzerinde olması gerektiği bilinmektedir. Bulgulara göre internet bağımlılık ölçeği ($\alpha=0.970$), yoksunluk ($\alpha=0.926$), kontrol güçlüğü ($\alpha=0.920$), işlevsellikte bozulma ($\alpha=0.892$) ve sosyal izolasyon ($\alpha=0.907$) alt boyutlarının yüksek güvenilirlikte olduğu görülmektedir.⁹⁰

⁸⁶ Suna Polat, Ana Baba Tutumlarının Çocukların Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyine Etkisi", Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986, Ankara, s.46 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸⁷ Şerife Terzi, İlköğretim Okulu Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Kişilerarası Problem Çözme Beceri Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2000, Ankara, s.43 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸⁸ Ferah Oğuz Çakmen, İlkokul Üç, Dört ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Bağımlılık Eğilimleri ve Anne-Babalarının Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2004, Ankara, s. 39 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸⁹ Gönül Onat, Demokratik Ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeyine Etkilerinin Araştırılması, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, İstanbul, s.51 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁹⁰ Selim Günüş ve Murat Kayri, "Türkiye' De İnternet Bağımlılık Profili Ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik- Güvenirlik Çalışması", **Hacettepe Üniversitesi Fakültesi Dergisi**, 2010, 39, s. 220-232.

3.4.VERİ ANALİZİ

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 24 programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya ilk aşamada katılanların demografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizleri ile katılımcıların ölçeklere katılım düzeylerinin belirlenmesinde betimleyici analizlerden ortalama ve standart sapma analizleri kullanılmıştır.

Daha sonra araştırma amacına göre yapılacak analizler için hangi analiz yöntemlerinin kullanılacağına karar vermek için normal dağılım analizi yapılmıştır. Normal dağılım analizini yaparken Kolmogorov-Smirnov normal dağılım analizine ek olarak diğer varsayımlar olan basıklık ve çarpıklık değerinin -2 ve +2 değerleri arasında düşmesi ile ortalama ile medyan değerinin yakınlığına bakılmıştır. Normal dağılım varsayımları incelendiğinde verilerin dağılımın normallikten geldiği belirlendiğinden parametrik test yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında katılımcıların ölçeklere katılım düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılıklarının belirlenmesinde 2'li gruplar için bağımsız örneklem t-testi; 2'den fazla gruplar için tek yönlü ANOVA testleri yapılmıştır. ANOVA testleri sonucunda gruplar arasındaki farkın belirlenmesinde post-hoc testlerinden LSD testi yapılmıştır.

Ölçekler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçeklerin toplanan örneklem grubu için tutarlılığının test edilmesinde Cronbach's Alpha güvenirlik kat sayısına ve KR-20 kat sayısına bakılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında öğrencilerin sosyo demografik özelliklerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-1 Öğrencilerin Sosyo Demografik Özelliklerine Ait Dağılımlar

Cinsiyet	n	%
Kız	151	50,3
Erkek	149	49,7
Anne Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	102	34,0
Ortaokul	97	32,3
Lise	55	18,3
Üniversite	25	8,3
Okuryazar Değil/Terk	21	7,0
Baba Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	64	21,3
Ortaokul	103	34,3
Lise	75	25,0
Üniversite	43	14,3
Okuryazar Değil/Terk	15	5,0
Günde İnternete Bağlı Olunan Ortalama Süre	n	%
1 Saatten Az	119	39,7
1-2 Saat	101	33,7
2-3 Saat	35	11,7
3-4 Saat	17	5,7
4-5 Saat	28	9,3
Anne Baba Birliktelik Durumu	n	%
Birlikte	265	88,3
Birlikte Değil	35	11,7
Birinci Dönem Karne Notu	n	%
Kötü	25	8,3
Orta	124	41,3
İyi	151	50,3
Toplam	300	100,0
Başarı Notu	\bar{X}	s.s
	79,43	17,21

Öğrencilerin sosyo demografik dağılımları incelendiğinde; %50,3' ü kız, %49,7' si erkektir. Anne eğitim durumları incelendiğinde %34' ü ilkokul, %32,3' ü ortaokul, %18,3' ü lise, %8,3' üniversite mezunu, %7' si okuryazar değildir. Baba

eğitim durumu incelendiğinde %21,3' ü ilkokul, %34,3' ü ortaokul, %25'i lise, %14,3' ü üniversite, %5' i okuryazar değildir. Öğrencilerin %39,7' si 1 saatten az, %33,7' si 1-2 saat, %11,7' si 2-3 saat, %5,7' si 3-4 saat, %9,3'ü 4-5 saat günlük ortalama internet süresi olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin anne baba birliktelik durumu incelediğinde ebeveynlerin %88,3'ünün birlikte olduğu,%11,7'sinin ise birlikte olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin birinci dönem karne notu dağılları incelendiğinde %8,3' ü kötü, %41,3' ü orta, %50,3' ü iyidir. Başarı notu ortalamaları 79,43' tür.

İnternet Bağımlılığı Ölçeğine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde internet bağımlılığına ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-2 İnternet Bağımlılığına Ait Betimsel Bulgular

Değişkenler	n	\bar{X}	s.s
Yoksunluk	300	27,46	11,39
Kontrol Güçlüğü	300	22,21	10,42
İşlevsellikte Bozulma	300	14,88	7,86
Sosyal İzolasyon	300	14,98	7,69
Genel İnternet Bağımlılığı	300	79,53	33,95

Likert tipi ölçeğin değer farkının(5-1=4) değer yargısına bölünmesiyle elde edilen 0,80'lik aralıklar sıklık düzeyinin ve buna bağlı olarak internet bağımlılığı düzeylerinin sınırlarını belirlemiştir.

Buna göre 1.00-1.80 arasında ortalamaya sahip olan ölçek maddelerindeki sıklık düzeyi "Çok Düşük" olup bu öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin en az olduğunu, 1,80-2,60 arasında ortalamaya sahip olan ölçek maddelerindeki sıklık düzeyi "Düşük" olup bu öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin az olduğunu belirtmektedir. 2,60-3,40 arasında ortalamaya sahip olan ölçek maddelerindeki sıklık düzeyi "Orta" olup bu öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin orta seviyede olduğunu, 3,40-4,20 arasında ortalamaya sahip olan ölçek maddelerindeki sıklık düzeyi "Yüksek" olup bu öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin yüksek seviyede olduğunu belirtmektedir. , 4,20-5,00 arasında ortalamaya sahip olan ölçek maddelerindeki sıklık düzeyi ise "Çok Yüksek" olup bu öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin çok yüksek seviyede olduğunu ortaya koyacak şekilde yorumlanmıştır.

Bu sıklık puanlarının toplam üzerinden hesaplanması sonucu tabloların aralıkları aşığıdaki gibidir.

Tablo-3 İnternet Bağımlılığı Puanlarının Toplam Üzerinden Hesaplanmasıyla Oluşan Aralıklar

Ortalama		Seviye	Genel		Yoksunluk		Kontrol Güçlüğü		İşlevsellikte Bozulma		Sosyal İzolasyon	
1,00	1,80	Çok Düşük	35	65	11	19,8	10	18	7	12,6	7	12,6
1,80	2,60	Düşük	63	94	19,8	28,6	18	26	12,6	18,2	12,6	18,2
2,60	3,40	Orta	91	122	28,6	37,4	26	34	18,2	23,8	18,2	23,8
3,40	4,20	Yüksek	119	151	37,4	46,2	34	42	23,8	29,4	23,8	29,4
4,20	5,00	Çok Yüksek	147	180	46,2	55	42	50	29,4	35	29,4	35

Bireylerin internet bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde, yoksunluk ($\bar{x}= 27,46$), kontrol güçlüğü ($\bar{x}=22,21$), işlevsellikte bozulma ($\bar{x}= 14,68$), sosyal izolasyon ($\bar{x}= 14,98$), genel internet bağımlılığı ($\bar{x}=79,53$) düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo-4 İnternet Bağımlılığı Ölçeğine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları

	İstatistik	sd	p	Çarpıklık	Basıklık	\bar{x}	Med.
Yoksunluk	,074	300	,000	-,451	-,523	27,46	39,00
Kontrol Güçlüğü	,121	300	,000	-,777	-,212	22,21	40,00
İşlevsellikte Bozulma	,158	300	,000	-,944	-,055	14,88	29,00
Sosyal İzolasyon	,154	300	,000	-,922	-,006	14,98	28,50
Genel İnternet Bağımlılığı	,103	300	,000	-,736	-,158	79,53	137,50

İnternet bağımlılığı ölçeğine ait verilerin hangi dağılımdan geldiğini belirlemek için; aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş olup, aritmetik ortalama ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içinde bulunmasından verilerin dağılımın normallikten geldiği belirlenmiştir.⁹¹

⁹¹ Daren George ve Paul Mallery, "SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 18.0 Update", *Prentice Hall Press*, 2010, s.21.

Tablo-5 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri T-testi Sonucu

	Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s	t	p
Yoksunluk	Kız	151	25,58	11,29	2,913	,004*
	Erkek	149	29,36	11,21		
Kontrol Güçlüğü	Kız	151	20,23	9,87	3,372	,001*
	Erkek	149	24,22	10,60		
İşlevsellikte Bozulma	Kız	151	13,15	7,35	3,935	,000*
	Erkek	149	16,64	7,99		
Sosyal İzolasyon	Kız	151	13,36	7,29	3,759	,000*
	Erkek	149	16,62	7,74		
Genel İnternet Bağımlılığı	Kız	151	72,31	32,70	3,789	,000*
	Erkek	149	86,85	33,72		

*p<0.05

Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyet grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, yoksunluk alt boyut düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,913; p<0,05). Kızların (\bar{X} =**25,58**) yoksunluk düzeyleri erkeklere (\bar{X} =**29,36**) göre daha düşüktür. Kontrol güçlüğü alt boyut düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=3,372; p<0,05). Kızların (\bar{X} =**20,23**) kontrol güçlüğü düzeyleri erkeklere (\bar{X} =**24,22**) göre daha düşüktür. İşlevsellikte bozulma alt boyut düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=3,935; p<0,05). Kızların (\bar{X} =**13,15**) işlevsellikte bozulma düzeyleri erkeklere (\bar{X} =**16,64**) göre daha düşüktür. Sosyal izolasyon alt boyut düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=3,759; p<0,05). Kızların (\bar{X} =**13,36**) sosyal izolasyon düzeyleri erkeklere (\bar{X} =**16,62**) göre daha düşüktür. Genel internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=3,789; p<0,05). Kızların (\bar{X} =**72,31**) genel internet bağımlılığı düzeyleri erkeklere (\bar{X} =**86,85**) göre daha düşüktür.

Tablo-6 Öğrencilerin Anne Baba Birlikte Olma Durumuna Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri T-testi Sonucu

	Anne Baba Birlikte Olma	n	\bar{x}	s.s	t	p
Yoksunluk	Evet	265	26,86	11,17	2,532	,012*
	Hayır	35	32,00	12,17		
Kontrol Güçlüğü	Evet	265	21,65	10,14	2,588	,010*
	Hayır	35	26,46	11,62		
İşlevsellikte Bozulma	Evet	265	14,59	7,77	1,772	,077
	Hayır	35	17,09	8,25		
Sosyal İzolasyon	Evet	265	14,63	7,58	2,159	,032*
	Hayır	35	17,60	8,06		
Genel İnternet Bağımlılığı	Evet	265	77,73	33,21	2,547	,011*
	Hayır	35	93,14	36,78		

*p<0.05

Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, yoksunluk alt boyut düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,532; p<0,05). Anne baba birlikte olanların (\bar{x} =**26,86**) yoksunluk düzeyleri anne baba ayrı olanlara (\bar{x} =**32,00**) göre daha düşüktür. Kontrol güçlüğü alt boyut düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,558; p<0,05). Anne baba birlikte olanların (\bar{x} =**21,65**) kontrol güçlüğü düzeyleri anne baba ayrı olanlara (\bar{x} =**26,46**) göre daha düşüktür. Sosyal izolasyon alt boyut düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,159; p<0,05). Anne baba birlikte olanların (\bar{x} =**14,63**) sosyal izolasyon düzeyleri anne baba ayrı olanlara (\bar{x} =**17,60**) göre daha düşüktür. Genel internet bağımlılığı düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,547; p<0,05). Anne baba birlikte olanların (\bar{x} =**77,73**) genel internet bağımlılığı düzeyleri anne baba ayrı olanlara (\bar{x} =**93,14**) göre daha düşüktür.

Tablo-7 Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	s.s	Sd	F	p	Fark
Yoksunluk	İlkokul	102	28,38	12,16	4	1,116	,349	
	Ortaokul	97	26,65	11,14				
	Lise	55	25,91	10,78				
	Üniversite	25	27,08	9,17				
	Okuryazar Değil/Terk	21	31,19	12,41				
Kontrol Güçlüğü	İlkokul	102	22,72	10,67	4	1,946	,103	
	Ortaokul	97	22,06	10,28				
	Lise	55	19,78	9,55				
	Üniversite	25	22,08	9,63				
	Okuryazar Değil/Terk	21	27,00	11,89				
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul	102	16,02	8,61	4	3,028	,018*	1-3
	Ortaokul	97	14,37	7,37				2-5
	Lise	55	12,78	6,43				3-5
	Üniversite	25	13,68	7,29				4-5
	Okuryazar Değil/Terk	21	18,62	8,74				
Sosyal İzolasyon	İlkokul	102	15,72	8,03	4	3,434	,009*	1-5
	Ortaokul	97	14,45	7,35				2-5
	Lise	55	13,24	6,91				3-5
	Üniversite	25	13,76	6,75				4-5
	Okuryazar Değil/Terk	21	19,86	8,64				
Genel İnternet Bağımlılığı	İlkokul	102	82,83	35,66	4	2,487	,044*	1-3
	Ortaokul	97	77,54	32,71				2-5
	Lise	55	71,71	31,17				3-5
	Üniversite	25	76,60	29,05				4-5
	Okuryazar Değil/Terk	21	96,67	38,34				
*p<0.05								
1= İlkokul, 2= Ortaokul, 3= Lise, 4= Üniversite, 5= Okuryazar değil/Terk								

Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin anne eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, işlevsellikte bozulma alt boyut düzeyleri anne eğitim durumu

grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=3,028; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın annesi ilkokul mezunu olanların (\bar{x} =16,02) işlevsellikte bozulma düzeyleri annesi lise mezunu olanlara (\bar{x} =12,78) olanlara göre daha yüksektir. Annesi okuryazar olmayanların (\bar{x} =18,62) işlevsellikte bozulma düzeyleri ortaokul (\bar{x} =14,37), lise (\bar{x} =12,78), üniversite mezunu (\bar{x} =13,68) olanlara göre daha yüksektir. Sosyal izolasyon alt boyut düzeyleri anne eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=3,434; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın annesi okuryazar olmayanların (\bar{x} =19,86) sosyal izolasyon düzeyleri ilkokul (\bar{x} =15,72), ortaokul (\bar{x} =14,45), lise (\bar{x} =13,24), üniversite mezunu (\bar{x} =13,76) olanlara göre daha yüksektir. Genel internet bağımlılığı düzeyleri anne eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=2,487; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın annesi ilkokul mezunu olanların (\bar{x} =82,83) genel internet bağımlılığı düzeyleri annesi lise mezunu olanlara (\bar{x} =71,71) olanlara göre daha yüksektir. Annesi okuryazar olmayanların (\bar{x} =96,67) genel internet bağımlılığı düzeyleri ortaokul (\bar{x} =77,54), lise (\bar{x} =71,71), üniversite mezunu (\bar{x} =76,60) olanlara göre daha yüksektir.

Tablo-8 Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Baba Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Yoksunluk	İlkokul	64	30,55	12,41	4	1,809	,127	
	Ortaokul	103	26,64	11,27				
	Lise	75	26,81	10,95				
	Üniversite	43	25,40	10,79				
	Okuryazar Değil/Terk	15	29,00	10,14				
Kontrol Güçlüğü	İlkokul	64	26,09	11,36	4	4,061	,003*	1-2
	Ortaokul	103	20,61	9,94				1-3

	Lise	75	20,89	9,45				1-4
	Üniversite	43	21,07	9,50				2-5
	Okuryazar Değil/Terk	15	26,53	12,36				
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul	64	17,55	8,95	4	3,865	,004*	1-2
	Ortaokul	103	14,14	7,71				1-3
	Lise	75	13,55	6,13				1-4
	Üniversite	43	13,70	7,62				2-5
	Okuryazar Değil/Terk	15	18,67	9,39				
Sosyal İzolasyon	İlkokul	64	18,14	8,81	4	6,450	,000*	1-2
	Ortaokul	103	13,94	7,47				1-3
	Lise	75	13,33	5,79				1-4
	Üniversite	43	13,81	6,82				2-5
	Okuryazar Değil/Terk	15	20,20	9,31				
Genel İnternet Bağımlılığı	İlkokul	64	92,33	38,04	4	4,249	,002*	1-2
	Ortaokul	103	75,33	32,99				1-3
	Lise	75	74,59	29,26				1-4
	Üniversite	43	73,98	31,14				2-5
	Okuryazar Değil/Terk	15	94,40	37,30				
*p<0.05								
1= İlkokul, 2= Ortaokul, 3= Lise,4= Üniversite, 5= Okuryazar değil/Terk								

Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin baba eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, kontrol gücüğü alt boyut düzeyleri baba eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=4,061; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın babası ilkokul mezunu olanların (\bar{x} =26,09) kontrol gücüğü düzeyleri ortaokul (\bar{x} =20,61), lise (\bar{x} =20,89), üniversite (\bar{x} =21,07) mezunu olanlara göre daha yüksektir. Babası ortaokul (\bar{x} =20,61) mezunu olanların kontrol gücüğü düzeyleri babası okuryazar olmayanlara göre (\bar{x} =26,53) daha düşüktür. İşlevsellikte bozulma alt boyut düzeyleri baba eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=3,865; p<0,05).

Anlamli farklilikin hangi gruplardan kaynaklandigini belirlenmesi icin post hoc analizlerinden LSD analizi yapilmis olup LSD testi sonucuna gore anlamli farklilikin babasi ilkokul mezunu olanlari ($\bar{x}=17,55$) islevsellikte bozulma duzeyleri ortaokul ($\bar{x}=14,14$), lise ($\bar{x}=13,55$), universite ($\bar{x}=13,70$) mezunu olanlara gore daha yuksektir. Babasi ortaokul ($\bar{x}=14,14$) mezunu olanlari islevsellikte bozulma duzeyleri babasi okuyazar olmayanlara gore ($\bar{x}=18,67$) daha dusuktur. Sosyal izolasyon alt boyut duzeyleri baba egitim durumu gruplari arasindaki farklilik istatistiksel olarak %95 guven duzeyinde anlamli bulunmustr (F=6,450; $p<0,05$). Anlamli farklilikin hangi gruplardan kaynaklandigini belirlenmesi icin post hoc analizlerinden LSD analizi yapilmis olup LSD testi sonucuna gore anlamli farklilikin babasi ilkokul mezunu olanlari ($\bar{x}=18,14$) sosyal izolasyon duzeyleri ortaokul ($\bar{x}=13,94$), lise ($\bar{x}=13,33$), universite ($\bar{x}=13,81$) mezunu olanlara gore daha yuksektir. Babasi ortaokul ($\bar{x}=13,94$) mezunu olanlari sosyal izolasyon duzeyleri babasi okuyazar olmayanlara gore ($\bar{x}=20,20$) daha dusuktur. Genel internet bagimlilik duzeyleri baba egitim durumu gruplari arasindaki farklilik istatistiksel olarak %95 guven duzeyinde anlamli bulunmustr (F=4,249; $p<0,05$). Anlamli farklilikin hangi gruplardan kaynaklandigini belirlenmesi icin post hoc analizlerinden LSD analizi yapilmis olup LSD testi sonucuna gore anlamli farklilikin babasi ilkokul mezunu olanlari ($\bar{x}=92,33$) genel internet bagimlilik duzeyleri ortaokul ($\bar{x}=75,33$), lise ($\bar{x}=74,59$), universite ($\bar{x}=73,98$) mezunu olanlara gore daha yuksektir. Babasi ortaokul ($\bar{x}=75,33$) mezunu olanlari genel internet bagimlilik duzeyleri babasi okuyazar olmayanlara gore ($\bar{x}=94,40$) daha dusuktur.

Tablo-9 Öğrencilerin Birinci Dönem Karne Notu Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Birinci Dönem Karne Notu	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Yoksunluk	Kötü	25	35,92	11,93	2	13,755	,000*	1-2
	Orta	124	29,12	11,45				1-3
	İyi	151	24,69	10,31				2-3
Kontrol Güçlüğü	Kötü	25	32,64	10,92	2	25,538	,000*	1-2
	Orta	124	24,09	10,43				1-3
	İyi	151	18,95	8,73				2-3
İşlevsellikte Bozulma	Kötü	25	22,16	9,07	2	27,965	,000*	1-2
	Orta	124	16,78	7,93				1-3
	İyi	151	12,11	6,24				2-3
Sosyal	Kötü	25	22,52	7,87	2	26,285	,000*	1-2

İzolasyon	Orta	124	16,51	7,88				1-3
	İyi	151	12,48	6,25				2-3
Genel İnternet Bağımlılığı	Kötü	25	113,24	36,85	2	27,430	,000*	1-2
	Orta	124	86,50	33,80				1-3
	İyi	151	68,23	28,01				2-3
*p<0.05								
1= Kötü, 2= Orta, 3= İyi								

Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin birinci dönem karne notu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, yoksunluk alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=13,755; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların (\bar{x} =35,92) yoksunluk düzeyleri orta (\bar{x} =29,12), iyi (\bar{x} =24,69) olanlara göre daha yüksektir. Karne notu orta olanların (\bar{x} =29,12) yoksunluk düzeyleri iyi olanlara (\bar{x} =24,69) daha yüksektir.

Kontrol güçlüğü alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=25,538; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların (\bar{x} =32,64) kontrol güçlüğü düzeyleri orta (\bar{x} =24,09), iyi (\bar{x} =18,95) olanlara göre daha yüksektir. Karne notu orta olanların (\bar{x} =24,09) kontrol güçlüğü düzeyleri iyi olanlara (\bar{x} =18,95) daha yüksektir.

İşlevsellikte bozulma alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=27,965; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların (\bar{x} =22,16) işlevsellikte bozulma düzeyleri orta (\bar{x} =16,78), iyi (\bar{x} =12,11) olanlara göre daha yüksektir. Karne notu orta olanların (\bar{x} =16,78) işlevsellikte bozulma düzeyleri iyi olanlara (\bar{x} =12,11) daha yüksektir.

Sosyal izolasyon alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=26,285; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların (\bar{x} =22,52) sosyal

izolasyon düzeyleri orta ($\bar{x}=16,51$), iyi ($\bar{x}=12,48$) olanlara göre daha yüksektir. Karne notu orta olanların ($\bar{x}=16,51$) sosyal izolasyon düzeyleri iyi olanlara ($\bar{x}=12,48$) daha yüksektir.

Genel internet bağımlılığı düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=27,430$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların ($\bar{x}=113,24$) genel internet bağımlılığı düzeyleri orta ($\bar{x}=86,50$), iyi ($\bar{x}=68,23$) olanlara göre daha yüksektir. Karne notu orta olanların ($\bar{x}=86,50$) genel internet bağımlılığı düzeyleri iyi olanlara ($\bar{x}=68,23$) daha yüksektir.

Tablo-10 Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süresi Gruplarına Göre İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Günlük İnternet Kullanım Süresi	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Yoksunluk	1 saatten az	119	22,44	9,66	4	26,229	,000*	1-2
	1-2 saat	101	26,61	10,04				1-3
	2-3 saat	35	31,83	10,53				1-4
	3-4 saat	17	36,41	9,48				1-5
	4-5 saat	28	40,93	9,22				2-3
				18,40				
Kontrol Güçlüğü	1 saatten az	119	25,63	8,60	4	27,545	,000*	1-3
	1-2 saat	101	27,65	9,48				1-4
	2-3 saat	35	36,75	7,86				1-5
	3-4 saat	17	12,33	9,18				2-3
	4-5 saat	28	13,56	9,55				2-4
				17,11				
İşlevsellikte Bozulma	1 saatten az	119	19,65	6,50	4	22,069	,000*	1-3
	1-2 saat	101	24,79	7,14				1-4
	2-3 saat	35	12,77	6,82				1-5
	3-4 saat	17	14,06	6,80				2-3
	4-5 saat	28	16,17	8,17				2-4
				18,76				
Sosyal İzolasyon	1 saatten az	119	23,89	7,07	4	16,204	,000*	1-3
	1-2 saat	101	65,93	6,66				1-4

	2-3 saat	35	74,82	6,84				1-5
	3-4 saat	17	90,74	6,47				2-4
	4-5 saat	28	102,47	8,35				2-5
Genel İnternet Bağımlılığı	1 saatten az	119	126,36	29,07	4	29,719	,000*	1-2
	1-2 saat	101	22,44	29,60				1-3
	2-3 saat	35	26,61	27,79				1-4
	3-4 saat	17	31,83	23,96				1-5
	4-5 saat	28	36,41	29,06				2-3
								2-4
								2-5
*p<0.05								
1= 1saatten az, 2= 1-2 saat, 3= 2-3 saat, 4=3-4 saat, 5=4-5 saat								

Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin günlük internet kullanım süresi grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, yoksunluk alt boyut düzeyleri günlük internet kullanım süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=26,229; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın günlük 1 saatten az (\bar{x} =**22,44**) ve 1-2 saat (\bar{x} =**26,64**) internet kullananların yoksunluk düzeyleri 2-3 saat (\bar{x} =**31,83**), 3-4 saat (\bar{x} =**36,41**) 4-5 saat (\bar{x} =**40,93**) kullananlara göre daha düşüktür.

Kontrol güçlüğü alt boyut düzeyleri günlük internet kullanım süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=27,545; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın günlük 1 saatten az (\bar{x} =**18,40**) ve 1-2 saat (\bar{x} =**20,58**) internet kullananların kontrol güçlüğü düzeyleri 2-3 saat (\bar{x} =**25,63**), 3-4 saat (\bar{x} =**27,65**) 4-5 saat (\bar{x} =**36,75**) kullananlara göre daha düşüktür.

İşlevsellikte bozulma alt boyut düzeyleri günlük internet kullanım süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=22,069; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın günlük 1 saatten az (\bar{x} =**12,33**) ve 1-2 saat (\bar{x} =**13,56**) internet kullananların işlevsellikte bozulma düzeyleri 2-3 saat (\bar{x} =**17,11**), 3-4 saat (\bar{x} =**19,65**) 4-5 saat (\bar{x} =**24,79**) kullananlara göre daha düşüktür.

Sosyal izolasyon alt boyut düzeyleri günlük internet kullanım süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur

(F=16,204; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın günlük 1 saatten az (\bar{x} =12,77) ve 1-2 saat (\bar{x} =14,06) internet kullananların sosyal izolasyon düzeyleri 2-3 saat (\bar{x} =16,17), 3-4 saat (\bar{x} =18,76), 4-5 saat (\bar{x} =23,89) kullananlara göre daha düşüktür.

Genel internet bağımlılığı düzeyleri günlük internet kullanım süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=29,719; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın günlük 1 saatten az (\bar{x} =65,93) ve 1-2 saat (\bar{x} =74,82) internet kullananların genel internet bağımlılığı düzeyleri 2-3 saat (\bar{x} =90,74), 3-4 saat (\bar{x} =102,47) 4-5 saat (\bar{x} =126,36) kullananlara göre daha düşüktür.

Anne Tutum Ölçeğine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde anne tutum ölçeğine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-11 Anne Tutum Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular

Değişkenler	n	\bar{x}	s.s
Demokratik tutum (Anne)	300	9,52	2,31
Otoriter tutum (Anne)	300	4,41	2,88
Genel Anne Tutumu	300	13,94	2,91

Bireylerin anne tutum ölçeğine ait betimsel değerler incelendiğinde, demokratik tutum (\bar{x} = 9,52), otoriter tutum (\bar{x} =4,41), genel anne tutum (\bar{x} =13,94) olduğu belirlenmiştir.

Tablo-12 Anne Tutum Ölçeğine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları

Değişkenler	İstatistik	sd	p	Çarpıklık	Basıklık	\bar{x}	Med.
Demokratik tutum (Anne)	,214	300	,000	-1,385	1,904	9,52	10,00
Otoriter tutum (Anne)	,148	300	,000	,607	-,339	4,41	4,00
Genel Anne Tutumu	,132	300	,000	,341	,181	13,94	14,00

Anne tutum ölçeğine ait verilerin hangi dağılımdan geldiğini belirlemek için; aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş olup, aritmetik ortalama ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık

katsayılarının ± 2 sınırları içinde bulunmasından verilerin dağılımın normallikten geldiği belirlenmiştir.⁹²

Tablo-13 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Anne Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu

	Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s	t	p
Demokratik Tutum (Anne)	Kız	151	9,84	2,14	2,434	,016*
	Erkek	149	9,20	2,44		
Otoriter Tutum (Anne)	Kız	151	4,15	2,94	-1,583	,115
	Erkek	149	4,67	2,80		
Genel Anne Tutumu	Kız	151	14,00	2,90	,358	,721
	Erkek	149	13,87	2,94		
*p<0.05						

Öğrencilerin anne tutum düzeylerinin cinsiyet grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, demokratik tutum (anne) alt boyut düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,434; p<0,05). Kızların ($\bar{X}=9,84$) demokratik tutum (anne) düzeyleri erkeklere ($\bar{X}=9,20$) göre daha yüksektir.

Tablo-14 Öğrencilerin Anne Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Anne Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu

	Anne Baba Birlikte Olma	n	\bar{X}	s.s	t	p
Demokratik Tutum (Anne)	Evet	265	9,67	2,19	2,614	,013*
	Hayır	35	8,37	2,85		
Otoriter Tutum (Anne)	Evet	265	4,43	2,90	,403	,687
	Hayır	35	4,22	2,75		
Genel Anne Tutumu	Evet	265	14,11	2,92	2,926	,004*
	Hayır	35	12,60	2,49		
*p<0.05						

Öğrencilerin anne tutum düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, demokratik tutum (anne) alt boyut düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları

⁹²Daren GEORGE ve Paul MALLERY, "SPSS For Windows Step By Step: A Simple Guide And Reference 18.0 Update", **Prentice Hall Press**, 2010, s.21.

arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,614; p<0,05). Anne baba birlikte olanların ($\bar{X}=9,67$) demokratik tutum (anne) düzeyleri anne baba ayrı olanlara ($\bar{X}=8,37$) göre daha yüksektir. Genel anne tutum düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=2,926; p<0,05). Anne baba birlikte olanların ($\bar{X}=14,11$) genel anne tutum düzeyleri anne baba ayrı olanlara ($\bar{X}=12,60$) göre daha yüksektir.

Tablo-15 Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	s.s	Sd	F	p	Fark
Demokratik Tutum (Anne)	İlkokul	102	9,37	2,51	4	4,965	,001*	1-3
	Ortaokul	97	9,70	1,86				2-3
	Lise	55	10,34	1,75				4-3
	Üniversite	25	9,00	2,50				5-3
	Okuryazar Değil/Terk	21	7,95	3,29				
Otoriter Tutum (Anne)	İlkokul	102	4,27	3,12	4	2,451	,046*	1-4
	Ortaokul	97	4,14	2,63				2-4
	Lise	55	4,14	2,46				3-4
	Üniversite	25	5,76	3,52				
	Okuryazar Değil/Terk	21	5,42	2,52				
Genel Anne Tutumu	İlkokul	102	13,64	2,72	4	1,467	,212	
	Ortaokul	97	13,84	3,09				
	Lise	55	14,49	2,50				
	Üniversite	25	14,76	3,16				
	Okuryazar Değil/Terk	21	13,38	3,54				
*p<0.05								
1= İlkokul, 2= Ortaokul, 3= Lise,4= Üniversite, 5= Okuryazar değil/Terk								

Öğrencilerin anne tutum düzeylerinin anne eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, demokratik tutum (anne) alt boyut düzeyleri anne eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur

(F=4,965; p<0,05). Anlamli farklilikin hangi gruptan kaynaklandigini belirlenmesi icin post hoc analizlerinden LSD analizi yapilmis olup LSD testi sonucuna gore anlamli farklilikin annesi lise mezunu olanlari ($\bar{x}=10,34$) demokratik tutum (anne) duzeyleri annesi ilkokul mezunu olanlara ($\bar{x}=9,37$), ortaokul ($\bar{x}=9,70$), universite ($\bar{x}=9,00$), okuyazar olmayanlara gore daha yuksektir.

Otoriter tutum (anne) alt boyut duzeyleri anne egitim durumu gruplari arasindaki farklilik istatistiksel olarak %95 guven duzeyinde anlamli bulunmstur (F=2,451; p<0,05). Anlamli farklilikin hangi gruptan kaynaklandigini belirlenmesi icin post hoc analizlerinden LSD analizi yapilmis olup LSD testi sonucuna gore anlamli farklilikin annesi universite mezunu olanlari ($\bar{x}=5,76$) otoriter tutum (anne) duzeyleri annesi ilkokul mezunu olanlara ($\bar{x}=4,27$), ortaokul ($\bar{x}=4,14$), lise ($\bar{x}=4,14$), okuyazar olmayanlara gore daha yuksektir.

Tablo-16 Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Baba Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Demokratik Tutum (Anne)	İlkokul	64	9,01	2,27	4	4,268	,002*	1-3
	Ortaokul	103	9,65	2,35				4-3
	Lise	75	10,21	1,81				5-3
	Üniversite	43	9,30	2,51				
	Okuyazar Değil/Terk	15	8,06	2,89				
Otoriter Tutum (Anne)	İlkokul	64	5,00	3,12	4	1,545	,189	
	Ortaokul	103	4,20	2,65				
	Lise	75	3,93	2,66				
	Üniversite	43	4,72	3,48				
	Okuyazar Değil/Terk	15	4,86	2,09				
Genel Anne Tutumu	İlkokul	64	14,01	2,85	4	,579	,678	
	Ortaokul	103	13,85	3,22				
	Lise	75	14,14	2,66				
	Üniversite	43	14,02	2,90				
	Okuyazar Değil/Terk	15	12,93	2,21				
*p<0.05								
1= İlkokul, 2= Ortaokul, 3= Lise,4= Üniversite, 5= Okuyazar değil/Terk								

Öğrencilerin anne tutum düzeylerinin baba eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, demokratik tutum (anne) alt boyut düzeyleri baba eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=4,268; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın babası lise mezunu olanların (\bar{x} =10,21) demokratik tutum (anne) düzeyleri ilkököl (\bar{x} =9,01), üniversite mezunu (\bar{x} =9,30), okuryazar olmayanlara (\bar{x} =8,06) göre daha düşüktür.

Tablo-17 Öğrencilerin Birinci Dönem Karne Notu Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Birinci Dönem Karne Notu	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Demokratik tutum (Anne)	Kötü	25	6,92	3,39	2	31,514	,000*	1-2
	Orta	124	9,11	2,31				1-3
	İyi	151	10,29	1,61				2-3
Otoriter tutum (Anne)	Kötü	25	6,44	2,91	2	9,934	,000*	1-2
	Orta	124	4,66	2,89				1-3
	İyi	151	3,86	2,70				2-3
Genel Anne Tutumu	Kötü	25	13,36	4,29	2	1,127	,325	
	Orta	124	13,78	2,93				
	İyi	151	14,16	2,61				
*p<0.05								
1= Kötü, 2= Orta, 3= İyi								

Öğrencilerin anne tutum düzeylerinin birinci dönem karne notu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, demokratik tutum (anne) alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=31,514; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların (\bar{x} =6,92) demokratik tutum (anne) düzeyleri orta (\bar{x} =9,11), iyi (\bar{x} =10,29) olanlara göre daha düşüktür. Karne notu orta olanların (\bar{x} =9,11) demokratik tutum (anne) düzeyleri iyi olanlara (\bar{x} =10,29) daha düşüktür.

Otoriter tutum (anne) alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur

(F=9,934; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların ($\bar{x}=6,44$) otoriter tutum (anne) düzeyleri orta ($\bar{x}=4,66$), iyi ($\bar{x}=3,86$) olanlara göre daha yüksektir. Karne notu orta olanların ($\bar{x}=4,66$) otoriter tutum (anne) düzeyleri iyi olanlara ($\bar{x}=3,86$) daha yüksektir.

Tablo-18 Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süresi Gruplarına Göre Anne Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Günlük İnternet Kullanım Süresi	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Demokratik tutum (Anne)	1 saatten az	119	9,78	2,13	4	5,921	,000*	1-5
	1-2 saat	101	9,93	1,80				2-5
	2-3 saat	35	9,28	2,20				3-5
	3-4 saat	17	8,58	2,39				4-1
	4-5 saat	28	7,85	3,67				4-2
Otoriter tutum (Anne)	1 saatten az	119	4,53	2,83	4	2,807	,026*	2-4
	1-2 saat	101	3,83	2,92				2-5
	2-3 saat	35	4,25	2,80				
	3-4 saat	17	5,52	2,93				
	4-5 saat	28	5,50	2,61				
Genel Anne Tutumu	1 saatten az	119	14,31	2,92	4	1,054	,380	
	1-2 saat	101	13,76	2,67				
	2-3 saat	35	13,54	3,19				
	3-4 saat	17	14,11	3,42				
	4-5 saat	28	13,35	3,05				
*p<0.05								
1= 1saatten az, 2= 1-2 saat, 3= 2-3 saat, 4=3 saat ve üzeri, 5=4-5 saat								

Öğrencilerin anne tutum düzeylerinin günlük internet kullanım süresi grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, demokratik tutum (anne) alt boyut düzeyleri günlük internet kullanım süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde

anlamli bulunmuştur ($F=5,921$; $p<0,05$). Anlamli farklilikin hangi gruplardan kaynaklandigini belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapilmis olup LSD testi sonucuna göre anlamli farklilikin günlük 3-4 saat ($\bar{x}=8,58$) ve 4-5 saat ($\bar{x}=7,85$) internet kullananlarn demokratik tutum (anne) düzeyleri 1 saatten az ($\bar{x}=9,78$), 1-2 saat ($\bar{x}=9,93$), 2-3 saat ($\bar{x}=9,23$) kullananlara göre daha düşüktür.

Otoriter tutum (anne) alt boyut düzeyleri günlük internet kullanım süresi gruplari arasindaki farklilik istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamli bulunmuştur ($F=2,807$; $p<0,05$). Anlamli farklilikin hangi gruplardan kaynaklandigini belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapilmis olup LSD testi sonucuna göre anlamli farklilikin günlük 1-2 saat ($\bar{x}=3,83$) internet kullananlarn otoriter tutum (anne) düzeyleri 3-4 saat ($\bar{x}=5,52$), 4-5 saat ($\bar{x}=5,50$) kullananlara göre daha düşüktür.

Baba Tutum Ölçeğine Ait Bulgular

Araştırmannın bu bölümünde baba tutum ölçeğine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-19 Baba Tutum Ölçeğine Ait Betimsel Bulgular

Değişkenler	n	\bar{x}	s.s
Demokratik tutum (Baba)	300	9,17	2,62
Otoriter tutum (Baba)	300	4,26	2,85
Genel Baba Tutumu	300	13,43	2,91

Bireylerin baba tutum ölçeğine ait betimsel değerler incelendiğinde, demokratik tutum ($\bar{x}=9,17$), otoriter tutum ($\bar{x}=4,26$), genel baba tutum ($\bar{x}=13,43$) olduğu belirlenmiştir.

Tablo-20 Baba Tutum Ölçeğine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları

	İstatistik	sd	p	Çarpıklık	Basıklık	\bar{x}	Med.
Demokratik tutum (Baba)	,191	300	,000	-1,201	1,059	9,17	10,00
Otoriter tutum (Baba)	,160	300	,000	,717	-,036	4,26	4,00
Genel Baba Tutumu	,119	300	,000	,363	,761	13,43	13,00

Baba tutum ölçeğine ait verilerin hangi dağılımdan geldiğini belirlemek için; aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş olup, aritmetik ortalama ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık

katsayılarının ± 2 sınırları içinde bulunmasından verilerin dağılımın normallikten geldiği belirlenmiştir.⁹³

Tablo-21 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Baba Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu

	Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s	t	p
Demokratik Tutum (Baba)	Kız	151	9,33	2,56	1,069	,286
	Erkek	149	9,00	2,69		
Otoriter Tutum (Baba)	Kız	151	3,97	2,76	-1,754	,080
	Erkek	149	4,55	2,93		
Genel Baba Tutumu	Kız	151	13,30	2,90	-,749	,454
	Erkek	149	13,55	2,93		

*p<0.05

Öğrencilerin baba tutum düzeylerinin cinsiyet grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, baba tutum ölçeği ve alt boyut düzeylerinin cinsiyet grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo-22 Öğrencilerin Anne Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Baba Tutum Düzeyleri T-testi Sonucu

	Anne Baba Birlikte Olma	n	\bar{X}	s.s	t	p
Demokratik Tutum (Baba)	Evet	265	9,24	2,55	1,367	,173
	Hayır	35	8,60	3,10		
Otoriter Tutum (Baba)	Evet	265	4,31	2,87	,950	,343
	Hayır	35	3,82	2,69		
Genel Baba Tutumu	Evet	265	13,56	2,95	2,176	,030*
	Hayır	35	12,42	2,41		

*p<0.05

Öğrencilerin baba tutum düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, baba tutum düzeylerinin anne baba birlikte olma grupları arasında farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($t=2,176$; $p<0,05$). Anne baba

⁹³ Daren GEORGE ve Paul MALLERY, "SPSS For Windows Step By Step: A Simple Guide And Reference 18.0 Update", *Prentice Hall Press*, 2010, s. 21.

birlikte olanların ($\bar{x}=13,56$) genel baba tutum düzeyleri anne baba ayrı olanlara ($\bar{x}=12,42$) göre daha yüksektir.

Tablo-23 Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Anne Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Demokratik tutum (Baba)	İlkokul	102	9,04	2,75	4	3,349	,011*	1-5
	Ortaokul	97	9,35	2,35				2-5
	Lise	55	9,87	2,21				3-5
	Üniversite	25	8,76	2,94				
	Okuryazar Değil/Terk	21	7,57	3,15				
Otoriter tutum (Baba)	İlkokul	102	4,21	3,13	4	,951	,435	
	Ortaokul	97	4,12	2,67				
	Lise	55	4,00	2,50				
	Üniversite	25	4,72	3,34				
	Okuryazar Değil/Terk	21	5,23	2,50				
Genel Baba Tutumu	İlkokul	102	13,26	2,84	4	,641	,634	
	Ortaokul	97	13,47	2,85				
	Lise	55	13,87	2,54				
	Üniversite	25	13,48	3,54				
	Okuryazar Değil/Terk	21	12,80	3,65				

*p<0.05

1= İlkokul, 2= Ortaokul, 3= Lise,4= Üniversite, 5= Okuryazar değil/Terk

Öğrencilerin baba tutum düzeylerinin anne eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü Anova analizi sonuçlarına göre, demokratik tutum (baba) alt boyut düzeyleri anne eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=3,349; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın annesi okuryazar olmayanların ($\bar{x}=7,57$) demokratik tutum (baba) düzeyleri annesi ilkokul mezunu olanlara ($\bar{x}=9,04$), ortaokul ($\bar{x}=9,35$), lise ($\bar{x}=9,87$) mezunu olanlara göre daha düşüktür.

Tablo-24 Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Baba Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p
Demokratik tutum (Baba)	İlkokul	64	8,76	2,62	4	2,034	,090
	Ortaokul	103	9,07	2,87			
	Lise	75	9,80	2,28			
	Üniversite	43	9,23	2,51			
	Okuryazar Değil/Terk	15	8,20	2,36			
Otoriter tutum (Baba)	İlkokul	64	4,32	3,10	4	,737	,567
	Ortaokul	103	4,38	2,82			
	Lise	75	3,85	2,70			
	Üniversite	43	4,27	3,01			
	Okuryazar Değil/Terk	15	5,06	2,25			
Genel Baba Tutumu	İlkokul	64	13,09	3,01	4	,344	,848
	Ortaokul	103	13,46	3,36			
	Lise	75	13,65	2,45			
	Üniversite	43	13,511	2,75			
	Okuryazar Değil/Terk	15	13,26	1,70			

Öğrencilerin baba tutum düzeylerinin baba eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, baba tutum ölçeği ve alt boyut düzeyleri baba eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo-25 Öğrencilerin Birinci Dönem Karne Notu Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Birinci Dönem Karne Notu	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Demokratik tutum (Baba)	Kötü	25	7,00	3,26	2	19,626	,000*	1-2
	Orta	124	8,66	2,76				1-3
	İyi	151	9,94	2,04				2-3
Otoriter tutum (Baba)	Kötü	25	6,52	3,29	2	13,952	,000*	1-2
	Orta	124	4,61	2,82				1-3
	İyi	151	3,59	2,56				2-3
Genel Baba Tutumu	Kötü	25	13,52	4,33	2	,301	,740	
	Orta	124	13,27	2,94				
	İyi	151	13,54	2,60				
*p<0.05								
1= Kötü, 2= Orta, 3= İyi								

Öğrencilerin baba tutum düzeylerinin birinci dönem karne notu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, demokratik tutum (baba) alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=19,626; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların ($\bar{x}=7,00$) demokratik tutum (baba) düzeyleri orta ($\bar{x}=8,66$), iyi ($\bar{x}=9,94$) olanlara göre daha düşüktür. Karne notu orta olanların ($\bar{x}=8,66$) demokratik tutum (baba) düzeyleri iyi olanlara ($\bar{x}=9,94$) daha düşüktür.

Otoriter tutum (baba) alt boyut düzeyleri birinci dönem karne notu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=13,952; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın karne notu kötü olanların ($\bar{x}=6,52$) otoriter tutum (baba) düzeyleri orta ($\bar{x}=4,61$), iyi ($\bar{x}=3,59$) olanlara göre daha yüksektir. Karne notu orta olanların ($\bar{x}=4,61$) otoriter tutum (baba) düzeyleri iyi olanlara ($\bar{x}=3,59$) daha yüksektir.

Tablo-26 Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Süresi Gruplarına Göre Baba Tutum Düzeyleri ANOVA Sonucu

	Günlük İnternet Kullanım Süresi	n	\bar{x}	s.s	Sd	F	p	Fark
Demokratik tutum (Baba)	1 saatten az	119	9,47	2,37	4	4,380	,002*	1-4
	1-2 saat	101	9,44	2,38				1-5
	2-3 saat	35	9,20	2,47				2-4
	3 saat üzeri	17	7,52	3,10				2-5
	4-5 saat	28	7,82	3,63				3-4
								3-5
Otoriter tutum (Baba)	1 saatten az	119	4,43	2,97	4	1,635	,165	
	1-2 saat	101	3,82	2,74				
	2-3 saat	35	3,94	2,58				
	3 saat üzeri	17	4,94	3,36				
	4-5 saat	28	5,07	2,60				
Genel Baba Tutumu	1 saatten az	119	13,91	3,01	4	1,704	,149	
	1-2 saat	101	13,26	2,57				
	2-3 saat	35	13,14	3,05				
	3 saat üzeri	17	12,47	3,35				
	4-5 saat	28	12,89	3,03				
*p<0.05								
1= 1saatten az, 2= 1-2 saat, 3= 2-3 saat, 4=3-4 saat, 5=4-5 saat								

Öğrencilerin baba tutum düzeylerinin günlük internet kullanım süresi grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, demokratik tutum (baba) alt boyut düzeyleri günlük internet kullanım süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=4,380; p<0,05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden LSD analizi yapılmış olup LSD testi sonucuna göre anlamlı farklılığın günlük 3 saat ve üzeri ($\bar{x}=7,52$) ve 4-5

saat ($\bar{x}=7,82$) internet kullananların demokratik tutum (baba) düzeyleri 1 saatten az ($\bar{x}=9,47$), 1-2 saat ($\bar{x}=9,44$), 2-3 saat ($\bar{x}=9,20$) kullananlara göre daha düşüktür.

Tablo-27 Ölçeklerin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları

Değişkenler	Genel İnternet Bağımlılığı	Yoksunluk	Kontrol Güçlüğü	İşlevsellikte Bozulma	Sosyal İzolasyon	Başarı Notu	Genel tutum (Baba)	Demokratik tutum (Baba)	Otoriter tutum (Baba)
Genel İnternet Bağımlılığı	1	,894**	,950**	,913**	,869**	-,382**	0,014	-,302**	,292**
Yoksunluk		1	,811**	,716**	,636**	-,284**	-0,025	-,297**	,247**
Kontrol Güçlüğü			1	,835**	,781**	-,365**	0,002	-,269**	,250**
İşlevsellikte Bozulma				1	,818**	-,380**	0,027	-,251**	,258**
Sosyal İzolasyon					1	-,384**	0,068	-,271**	,319**
Başarı Notu						1	0,054	,365**	-,281**
Genel Baba Tutumu							1	,472**	,586**
Demokratik tutum (Baba)								1	-,438**
Otoriter tutum (Baba)									1

Bireylerin internet bağımlılığı, baba tutum ile başarı notu düzeyleri arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi için pearson korelasyon kat sayısına bakılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucuna göre, bireylerin genel internet bağımlılığı ile baba tutum düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($r=0.014$, $p=0,812$, $p>0.05$). Başarı notu ile genel internet bağımlılığı arasında negatif yönlü düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=-0.382$, $p=0,000$, $p<0.05$).

Tablo-28 Ölçeklerin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları

Değişkenler	Genel İnternet Bağımlılığı	Yoksunluk	Kontrol Güçlüğü	İşlevsellikte Bozulma	Sosyal İzolasyon	Başarı Notu	Genel Tutumu (Anne)	Demokratik tutum (Anne)	Otoriter tutum (Anne)
Genel İnternet Bağımlılığı	1	,894**	,950**	,913**	,869**	-,382**	0,041	-,380**	,347**
Yoksunluk		1	,811**	,716**	,636**	-,284**	0,055	-,339**	,329**
Kontrol Güçlüğü			1	,835**	,781**	-,365**	0,04	-,356**	,326**
İşlevsellikte Bozulma				1	,818**	-,380**	0,009	-,340**	,282**
Sosyal İzolasyon					1	-,384**	0,036	-,345**	,314**
Başarı Notu						1	,128*	,460**	-,240**
Demokratik tutum (Anne)							1	,412**	,681**
Otoriter tutum (Anne)								1	-,386**
Genel Anne Tutumu									1

Bireylerin internet bağımlılığı, anne tutum ile başarı notu düzeyleri arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi için pearson korelasyon kat sayısına bakılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucuna göre, bireylerin genel internet bağımlılığı ile anne tutum düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($r=0.041$, $p=0,482$, $p>0.05$). Başarı notu ile genel anne tutum arasında pozitif yönlü çok düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0.128$, $p=0,027$, $p<0.05$).

Tablo-29 Ölçeklere Ait Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Yoksunluk	,913	11
Kontrol Güçlüğü	,926	10
İşlevsellikte Bozulma	,925	7
Sosyal İzolasyon	,913	7
Genel İnternet Bağımlılığı	,971	35
Baba Tutum	,928	26
Anne Tutum	,930	26

Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklere iç tutarlılık düzeylerinin belirlenmesi için Cronbach's Alpha güvenirlilik kat sayısından faydalanılmıştır. Güvenirlilik düzeyleri incelendiğinde, araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirlilik düzeylerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir (Cronbach's Alpha $\geq 0,70$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmada bireylerin internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerden %85'inin günlük internet kullanım süreleri 3 saatten az olduğu, öğrencilerin %15'inin ise günde 3 saatten fazla internet kullandığı bulunmuştur. Çalışmamıza benzer şekilde Ankara, İstanbul, Bolu, Bursa, Mersin ve Ordu illerinden 2012-2013 öğretim yıllarında ortaokulda okuyan toplamda 707 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiş bir araştırmada, bilişim teknolojilerini kullanma biçimi ve sıklığı, aynı zamanda riskli internet davranışları incelenmiştir. Araştırma sonucunda, katılım sağlayan öğrencilerin %62'sinin günlük internet kullanım süreleri 1-3 saat arasında değişmekte olduğu, öğrencilerin %14'ü ise interneti günde 4 saatten fazla kullandığı belirtilmiştir.⁹⁴ Balta ve Horzum üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmada ise haftada sekiz saatten fazla internete bağlı kalan öğrencilerin, haftada sekiz saatten az internete bağlı kalan öğrencilerden internet bağımlılık düzeyi olarak daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.⁹⁵ İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan ilk çalışmalarda internet bağımlılığı olan kişilerin haftada 3-10 saat internete girdikleri bildirilmekteyken, son dönem çalışmalarında haftada 50 saate kadar internet kullanımı bildirilmektedir.⁹⁶ Bir diğer çalışmada haftada sekiz saat ve üzeri internette zaman geçiren bireylerin, haftada sekiz saat ve daha az internette zaman geçirenlerden bağımlılık düzeylerinin daha fazla olduğu saptanmıştır.⁹⁷ Ayrıca Konya ilinde öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini belirlemek için yapılmış olan çalışmaya bakılarak; öğrencilerinin %23,2'sinde bağımlılık belirtilerinin bulunduğu saptanmıştır. İnternete yönelik bağımlılık geliştiren bireyler diğer bireyler ile kıyaslandığında göze çarpan değişkenlerden birisi internette geçirilen saat olmuştur.⁹⁸

Yapılan çalışmada internet bağımlılık ölçeğine göre erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi kız öğrencilerden anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Balta ve Horzum'un yaptığı araştırmada cinsiyet yönünden erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğu

⁹⁴Şahin Gökçearslan ve Süleyman Sadi Seferoğlu "The use of the Internet among middle school students: Risky behaviors and opportunities", *Kastamonu Education Journal*, 2016, 24(1), 383-404.

⁹⁵Özlem Çakır Balta ve Mehmet Barış Horzum, "Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2008, 41 (1), 187-205.

⁹⁶ Eda Aslan ve Aylın Yazıcı, "Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Sosyodemografik Faktörler", *Klinik Psikiyatri*, 2016, 19, s.114.

⁹⁷Özlem Çakır Balta ve Mehmet Barış Horzum, "Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2008, 41 (1), s. 187-205.

⁹⁸Şükrü Balcı ve Birol Gülnar, "Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı Ve İnternet Bağımlılarının Profili", *Selçuk İletişim*, 2009, 6 (1), s. 5- 22.

bulunmuştur.⁹⁹ Konu ile ilgili olarak Alaçam¹⁰⁰, Turan¹⁰¹ ve Günüş¹⁰² yapmış oldukları araştırmalarda erkeklerin kızlara göre internet bağımlılığının anlamlı bir biçimde yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Chou ve arkadaşları yaptığı araştırmada internet bağımlılığının erkeklerde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ülkemizde de tüm yaş gruplarında internet kullanımı erkeklerde daha yüksek olarak bulunmuştur. Diğerk birçok araştırma da gösterilmiştir ki problemlili internet kullanımının ve internet bağımlılığı erkeklerde daha yüksektir.¹⁰³

Öğrencilerin anne tutum düzeylerinin günlük internet kullanım süresi grupları arasında fark durumları incelendiğinde günlük 3 saatten fazla kullananların demokratik tutum (anne) düzeylerinin daha az kullananlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Günlük 1-2 saat internet kullananların otoriter tutum (anne) düzeyleri ise 3 saatten fazla kullananlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin baba tutum düzeyleri ile günlük internet kullanım süresi ilişkisi incelendiğinde demokratik tutum (baba) düzeylerine bakıldığında günlük 3 saat ile üzeri internet kullananların demokratik tutum (baba) düzeyleri daha az internet kullananlara göre daha düşüktür. Ebeveynlerin çocuğa yönelik benimsedikleri yetiştirme tarzının çocukların yaşamlarına pek çok yönden etki etmesi¹⁰⁴ durumuna örnek olarak onların interneti nasıl ve ne düzeyde kullandıklarını da belirlemektedir.¹⁰⁵ Yurt dışında öğrencilerle gerçekleştirilen bir çalışmada internete bağımlılık geliştiren bireylerin ailesinde genellikle yetersiz ilgiye rastlanmıştır.¹⁰⁶ Çocuk büyürken ebeveynleriyle özdeşimde bulunarak onları taklit etme potansiyelindedir. Dolayısıyla bu potansiyel hayatlarının her dönemine yansımaktadır. Çocuğun kendisi ile uyumlu bir birey olmasında, olumlu ebeveyn yaklaşımlarının önemi büyüktür. Yapılan başka bir araştırmada ebeveyn yaklaşımları ve bireylerdeki internet bağımlılığı ilişkisini incelemişler ve sonuç olarak demokratik ebeveynlerinin çocuklarının daha nadir

⁹⁹Balta ve Horzum, a.g.e, s.194.

¹⁰⁰Hüseyin Alaçam, Denizli Bölgesi Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Görölme Sıklığı ve Yetişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ile İlişkisi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Denizli, 2012, s. 68 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰¹Fırat Turan, Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Anne Baba Tutumları Açısından İncelenmesi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017, s. 62 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰²Selim Günüş, İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Bazı Demografik Değişkenler İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 2009, s. 64 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰³Chih-Hung Ko vd., "Predictive Values Of Psychiatric Symptoms For İnternet Addiction In Adolescents: A 2-Year Prospective Study", *Archives of Pediatrics&Adolescent Medicine*, 2009, 163(10), s. 937-943.

¹⁰⁴Hasan Bozaslan, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Anne Baba Tutumlarının Epistemolojik İnanç ve Alternatif Bilişsel Özellikler Açısından İncelenmesi (Harran Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma)", *Journal of European Education*, 2012, 2 (1), s. 29.

¹⁰⁵Pervin Oya Taneri ve Özlem Tiryakioğlu, "Ortaokul 7. Ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Sorunlu İnternet Kullanımı ve Anne Baba Tutumları İlişkisinin İncelenmesi", *The Journal Of Academic Sosial Science Studies*, 2015, 40, s.209.

¹⁰⁶Rong Huang vd., "Features Andpredictors Of Problematic İnternet Use In Chi-Nesecollege Students", *Behaviour & Information Technology*, 2009, 28(5), s. 485-490.

internete bağımlı olduklarını belirtmişlerdir.¹⁰⁷ Bir diğer araştırmada ise bireylerde internete bağımlılık durumu ve aile üzerinden bireyin algıladığı toplumsal yardım ilişkisinin olumsuz yönde anlamlı olduğu bulunmuştur.¹⁰⁸

Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı ile anne eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Çalışmada annenin eğitim düzeyi arttıkça internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığının azaldığı görülmüştür. Baba eğitim düzeyi ile internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılık düzeyi arasında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yapılan bir araştırmada ise annenin eğitim düzeyine göre çocuklarının internet bağımlılık durumlarının farklılaştığı, annenin lise mezunu olduğu durumda çocuğun internet bağımlılığının annenin okuryazar olmadığı ve ilkokul mezunu olanlara kıyasla anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğunu saptamışlardır.¹⁰⁹ Günbatar ve Gökçearsan'ın yaptıkları çalışmaya bakıldığında ise anne babanın eğitim düzeylerinin çocukta ortaya çıkacak internet bağımlılığı yönünden anlamlı bir farklılık içermediğini saptamışlardır. Buna göre ebeveyn eğitim düzeyleri ile internet bağımlılığı geliştirme arasındaki ilişki için aracı rolde başka değişkenlere rastlanılabileceği düşünülmektedir.¹¹⁰ Baykan anne eğitim durumu ortaokul olan öğrencilerinin internet bağımlılık durumunun annesi lise ve yüksek lisans eğitimi mezunlarına göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiğini açıklamıştır. Ayrıca babası ortaokul ve ilkokul mezunu öğrencilerin de internet bağımlılık düzeyinin farklılık gösterdiği bulunmuştur. Seçilen örneklem arasındaki başkalaşmanın sebebinin; araştırma yapılan illerin ve bölgelerin çeşitliliği olduğu düşünülebilir. Bu durum büyükşehirlerdeki eğitim seviyesinin diğer illere kıyasla düşük oluşu durumuyla ilişkilendirilebilir.¹¹¹

Öğrencilerde internet bağımlılığı ile ilişkili bir diğer değişkenin aile birliği olduğu görülmüştür. Aile birliği bozulmuş ya da anne babası ayrı olan katılımcıların internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun sebeplerine bakıldığında anne ya da babanın çocuğun internet kullanımı üzerine daha fazla denetlemede bulunduğu için bağımlılık

¹⁰⁷Gülşen Büyükaşahin Çevik ve Öner Çelikkaleli, "Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı Ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu Ve Anne Baba Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi" **Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2010, 19(3), s. 225-240.

¹⁰⁸Erol Esen ve Diğdem Müge Siyez, "Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-sosyal Değişkenlerin İncelenmesi", **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 2011, 4(36), s. 133.

¹⁰⁹Gülşen Büyükaşahin Çevik ve Öner Çelikkaleli, "Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı Ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu Ve Anne Baba Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi" **Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2010, 19(3), s. 225-240.

¹¹⁰ Mustafa Serdar Günbatar ve Şahin Gökçearsan "Ortaöğrenim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı", **Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama**, 2012; 2 (2), s.10-24.

¹¹¹Nursen Baykan, Anne Baba Tutumları İle İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi (Sultanbeyli İlçesi Örneği), Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2014, s. 128 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).

düzeının azaldığı yorumu yapılabilir. Kısa'nın çalışmasında anne babası ayrı öğrencilerin anne babası birlikte olan öğrencilere göre internet bağımlılığının daha yüksek olduğu ifade edilmiş ve sebep olarak ailedeki denetim mekanizmalarından birinin eksik olması gösterilmiştir.¹¹² Kim ve arkadaşlarının bu konuda çalıştıkları bir araştırmada aile içi ilişkinin problemlili oluşu ile çocukların internet bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.¹¹³ Turan yapmış olduğu çalışmada ebeveynleri birlikte olmayanların internet bağımlılıklarının daha fazla olması fakat bu aradaki farkın istatistiksel yönden anlamlı olmayışı dikkat çekmiştir.¹¹⁴ Anne babanın ayrı ya da birlikte olmasının internet bağımlılığı düzeyi ile ilişkisinin farklılaştığı araştırmalar mevcuttur.

Çalışmada elde edilen bulgular ışığında öğrencilerin anne tutumları ile akademik başarıları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin varlığından; baba tutumları ile akademik başarıları arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığından söz edilebilir. Akademik başarıları düşük olanların demokratik tutum anne düzeyleri akademik başarıları orta ve iyi olanlara göre daha düşük bulunurken; akademik başarıları düşük olanların otoriter tutum anne düzeyleri akademik başarıları orta ve iyi olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatüre bakıldığında üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada demokratik tutuma sahip anne-baba çocuklarının akademik başarılarının yüksek olduğu saptanmıştır.¹¹⁵ Gökçedağ¹¹⁶ akademik başarı ile otoriter tutum arasında pozitif bir ilişki olduğunu; Yılmaz¹¹⁷ algılanan ana baba tutumlarına göre akademik başarının demokratik tutum ile ortaya çıktığını bulmuştur.

Bu araştırmada, akademik başarının artması ile internet bağımlılığı ölçeğine göre internet bağımlılığının azaldığı yönünde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda yapılan çalışmaların çoğunda da akademik başarı ve internet bağımlılık düzeyi ilişkisinin ters yönde oluşuna dikkat çekilmiştir. Öğrencinin okula olan ilgisi ile ders başarısı düştüğünde interneti kullandığı zaman dilimi artış göstermekte veya internet kullanımının fazla olması bağımlılık seviyesine yaklaştıkça öğrencinin

¹¹²Ökkeş Kısa, Ortaokul Öğrencilerinde Yalnızlık ve Sosyal Beceri Düzeyleri İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli, 2018, s.38 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

¹¹³Kyunghee Kim, "Internet Addiction In Korean Adolescents And Its Relation To Depression And Suicidal İdeation: A Questionnaire Survey", *International Journal of Nursing Studies*, 43, s. 185–192.

¹¹⁴Turan a.g.e, s. 62

¹¹⁵Ahmet Kaya vd, "Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine Ve Akademik Başarılarına Etkisi", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, s. 221

¹¹⁶Sevda Gökçedağ, Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2001, s. 43 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹⁷Yasemin Yılmaz, Anne-Baba Tutumları ile İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s. 48 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

akademik başarısı düşmektedir.¹¹⁸ Başka bir çalışmada ise internet bağımlılık durumu ve akademik başarı ilişkisine bakıldığında negatif yöndeki anlamlı bir ilişkinin söz konusu olduğu belirlenmiş, buna göre internet bağımlılık düzeyi artış gösterdikçe akademik başarıda anlamlı azalma olduğu saptanmıştır.¹¹⁹ Alan yazındaki diğer bazı araştırmalarda ise öğrencinin gösterdiği akademik başarının, internetin kullanımı ile anlamlı farklılıklara sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın birtakım sınırlılıkları vardır. Öncelikle araştırma kapsamına alınan örneklem küçüktür. Çalışmada farklı bir psikiyatrik ya da kronik hastalığa sahip çocuklar ile karşılaştırma yapılmamıştır. Ayrıca veriler longitudinal olarak değil de kesitsel olarak toplandığından neden sonuç ilişkisi kurmak mümkün olmamıştır. Araştırma örnekleminin sadece İstanbul ilinden seçilmesi nedeniyle farklı sosyo-kültürel özellikler taşıyan çocuklar, anneler ve babalar arasında ve farklı bölgelerde de benzer çalışmaların tekrarlanıp karşılaştırma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle daha büyük bir örneklem grubunda kontrol grubunun da yer aldığı izlemsel çalışmalar yapılması önerilir. Ayrıca akademik başarı ve internet bağımlılığını etkileyen diğer farklı değişkenler araştırılarak aradaki ilişkiye bakılması ve elde edilen bulguların değerlendirilmesi önerilir.

SONUÇ

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

1. Bireylerin internet bağımlılığı düzeyleri incelendiğinde, internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığının düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.
2. İnternet bağımlılığı ölçeğine göre internet bağımlılığının 1 saatten az ve 1-2 saat internet kullananların internet bağımlılığı düzeyleri interneti daha uzun süre kullananlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.
3. İnternet bağımlılık ölçeğine göre erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi kız öğrencilere göre daha yüksektir.
4. Annesi ilkokul mezunu olanların internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılığı düzeyleri annesi lise mezunu olanlara göre; okuryazar

¹¹⁸ Mehmet Bilge, Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Anne Baba Tutumları İle İlişkinin İncelenmesi: Manisa Örneği, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa, 2019, s. 103 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

¹¹⁹ Orhan Medikoğlu, İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2018, s. 85 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

olmayanların internet bağımlılığı ortaokul, lise, üniversite mezunu olanlara göre daha yüksektir.

5. Babası ilkokul mezunu olanların internet bağımlılığı ölçeğine göre internet bağımlılıkları babası ortaokul, lise, üniversite mezunu olanlara göre; okuryazar olmayanların da ortaokul mezunu olanlara göre daha yüksektir.
6. Günlük 3 ve üzeri saat internet kullananların demokratik tutum anne düzeyleri daha az saat kullananlara göre daha düşüktür.
7. Günlük 3 ve üzeri saat internet kullananların otoriter tutum anne düzeyleri günlük 1-2 saat internet kullananlara göre daha yüksektir.
8. Günlük 3 ve üzeri saat internet kullananların demokratik tutum baba düzeyleri daha az saat internet kullananlara göre daha düşüktür.
9. Anne ve babası birlikte olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeğine göre internet bağımlılık düzeyi daha düşüktür.
10. İnternet bağımlılık ölçeğine göre öğrencilerin internet bağımlılıkları akademik başarısı düşük olanlarda orta ve iyi olanlara göre daha yüksektir.
11. Kızların demokratik tutum anne düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir.
12. Babası lise mezunu olanların demokratik tutum anne düzeyleri babası ilkokul ile üniversite mezunu olanlara ve okuryazar olmayanlara göre daha düşüktür.
13. Annesi lise mezunu olanların demokratik tutum anne düzeyleri annesi ilkokul, ortaokul, üniversite mezunu olanlara ve okuryazar olmayanlara göre daha yüksektir.
14. Annesi üniversite mezunu olanların otoriter tutum anne düzeyleri annesi ilkokul, ortaokul, lise mezunu olanlara ve okuryazar olmayanlara göre daha yüksektir.
15. Annesi okuryazar olmayanların demokratik tutum baba düzeyleri annesi ilkokul, ortaokul, lise mezunu olanlara göre daha düşüktür.
16. Öğrencilerin baba tutum düzeyi ile baba eğitim durumu arası anlamlı bir fark bulunmamıştır.
17. Anne baba birlikte olanların demokratik tutum anne düzeyleri; anne baba ayrı olanlara göre daha yüksektir.
18. Akademik başarısı düşük olanların demokratik tutum anne düzeyleri akademik başarısı orta ve iyi olanlara göre daha düşüktür.
19. Akademik başarısı düşük olanların otoriter tutum anne düzeyleri akademik başarısı orta ve iyi olanlara göre daha yüksektir.

20. Akademik başarısı düşük olanların demokratik tutum baba düzeyleri akademik başarısı orta ve iyi olanlara göre; orta olanların ise iyi olanlara göre daha düşüktür.
21. Akademik başarısı düşük olanların otoriter tutum baba düzeyleri orta ve iyi olanlara göre; orta olanların ise iyi olanlara göre daha yüksektir.
22. İnternet bağımlılık ölçeğine göre öğrencilerin internet bağımlılıkları ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
23. İnternet bağımlılığı ölçeğine göre internet bağımlılığı ile akademik başarı arasında negatif yönlü düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir.
24. Baba tutumu ile akademik başarı düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı ancak anne tutumu ile akademik başarı arasında pozitif yönlü çok düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

ÖNERİLER

Ebeveyn tutumları ve çocuğa etkileri hakkında okul psikolojik danışmanları tarafından aile eğitimleri planlamaları yapılarak ebeveynlere bilgiler verilmeli, benzer tutumları benimseyen ve benzer koşullara sahip ebeveynler bir araya getirilerek çeşitli rehberlik grupları oluşturulmalıdır.

İnternetin doğru kullanımı hususunda öğrenci velilerine rehberlik edilmelidir. Burada dikkat edilmesi gereken bir husus anne babaların da iletişim ve teknoloji aygıtlarını günlerinin bir kısmında kullanmakta olduklarıdır. Bu nedendir ki internetin doğru kullanımı ve teknoloji bağımlılığı eğitimlerinin öğrenciler ve onların anne babalarına verilmesi önemlidir. Eğitim kurumlarında okul psikolojik danışmanları internetin sağlıklı kullanımı ve bağımlılıkla mücadele konularındaki faaliyetleri yürütebilirler.¹²⁰

Çalışmalarda elde edilen bulgular ışığında, internet bağımlılığı durumunun düşük de olsa ilkokulda öğrenim gören öğrencilerde yaşanabildiği saptanmıştır. Buna göre Milli Eğitim Bakanlığı ilkokul müfredatında bir takım güncellemelere dayalı, internetin sağlıklı kullanımı, fazla kullanımı sonucu olumsuz etkileri ile internet bağımlılık sorununa çözüm olacak planlamalar yapılarak, ilgili hususlarda öğrenci, öğretmen ve anne babalar bilinçlendirilmedi.¹²¹

¹²⁰ Mehmet Bilge, Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyinin Anne Baba Tutumları İle İlişkisinin İncelenmesi: Manisa Örneği, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa, 2019, s. 108 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

¹²¹ Orhan Medikoğlu, İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2018, s. 96 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

Okullarda öğrencilerin akademik başarı problemleri ile ilgili yürütülen hizmetler, çocuk ve ebeveyn için planlanması gereken hizmetlerdir. Bu kapsamda, ebeveynlerin çocuklarına yönelik takındıkları tutum ve davranışlarının ve birbirlerine sergiledikleri iletişim tarzının da çocuklarını etkilediği vurgulanarak yapılacak eğitimin içerikleri oluşturulabilir. Ebeveynler çocuklarına ve de birbirlerine yönelik eylemlerinin çocuklarının yaşantısına nasıl tesir ettiği ile ilgili bilinçlendirilmelidirler.¹²²

¹²² Kuntay Arcan, Özel Okullara Giden Lise Düzeyindeki Ergenlerin, Akademik Başarıları İle Algıladıkları Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. 95 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ALICIGÜZEL İzzettin, Çağdaş Okulda Eğitim Ve Öğretim, Sistem Yayınları, İstanbul, 2003.

AYDIN Betül, Çocuk Psikolojisinin Temelleri, M.Ü. Yayınları, İstanbul, 1996.

AYDIN Betül, Gelişim Psikolojisi, SFN Baskı, İstanbul, 2002. JERSİLD Arthur, Çocuk Psikolojisi, (Çev.G. Günçe). S Yayıncılık, Ankara, 1971.

AYDIN Mustafa, Eğitim Yönetimi, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara, 2010.

BROWN Duane, Improving Academic Achievement: What School Counselors Can Do, NC: CAPS Publications, Greensboro, 1999.

CÜCELOĞLU Doğan, Başarıya Götüren Aile, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2011.

ELMACIOĞLU Tuncer, Başarıda Aile Faktörü, Hayat Yayınları, İstanbul, 1998.

FARRINGTON David, Understanding And Preventing Bullying, In Crime and Justice: a Review of Research, University of Chicago Press, Chicago, 1993.

GÖKNAR Özcan, Bilinçli Çocuk Yetiştirme, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2004.

KASATURA İlkay, Okul Başarisından Hayat Başarisina, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1991.

KULAKSIZOĞLU Adnan, Ergenlik Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998.

ÖGEL Kültegin, İnternet Bağımlılığı İnternetin Psikolojisini Anlamak ve Bağımlılıkla Başa Çıkmak, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2014.

ÖZDOĞAN Berka, Çocuk ve Oyun, Anı Yayıncılık, İstanbul, 2000.

ÖZGÜVEN İbrahim Ethem, Bireyi Tanıma Teknikleri, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.

RAZON Felix, Powder Keg in the Pacific Time Bomb in the U. S. Empire: People's Struggle in the Philippines Against the Marcos Regime and the United States from the 1972 Martial Law to 1981, Maud Russell, California, 1981.

ŞENDİL Gül, Çocuk, Ergen ve Anne Baba, Çantay, İstanbul, 2003.

TAYLOR Shelley, Sosyal Psikoloji, İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2016.

TEZCAN Mahmut, Eğitim Sosyolojisi, Ankara Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, 1985.

TUZCUOĞLU Necla, Bir Aile Olmak, Anne Baba Olmanın Altın Kuralları, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2004.

ŞİŞMAN Mehmet ve TURAN Selahattin, Sınıf Yönetimi, 2014, Ankara, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2004.

ÜLGEN Gülten, Eğitim Psikolojisi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Kuramlar Ve Uygulamalar, Lazer Matbaası, Ankara, 1994.

WOLMAN Benjamin, Dictionary Of Behavioral Science, Van Nostrand Reinhol, Newyork, 1973.

YAVUZER Haluk, Ana-Baba ve Çocuk, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1986.

YAVUZER Haluk, Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997.

YAVUZER Haluk, Çocuk ve Suç, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998.

YILDIRIM Ali, DOĞANAY Ahmet, TÜRKÖĞLU Adil, Okulda Başarı İçin Ders Çalışma ve Öğrenme Becerileri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

YÖRÜKOĞLU Atalay, Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları, Özgür Yayınları, İstanbul, 1989.

MAKALELER

AKTÜRK Ahmet Oğuz ve ÇİÇEK Sena, Öğrenci velilerinin kendi çocuklarının internet bağımlılık düzeyleri hakkındaki algılarını yordayan değişkenler, SDU International Journal of Educational Studies, 2017.

ALTINTAŞ Suat ve ÖZTABAK Muhammed, Ortaokul öğrencilerinin problemleri internet kullanımları ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi, 2016.

ARICI İsmail, Öğrencilerin cinsiyetlerinin ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersindeki başarı düzeylerine etkisi, Fırat İlahiyat Fakültesi Dergisi, 13(1), 2008.

ASLAN Esra, Benlik kavramı ve bireyin yaşamındaki Etkileri, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1992.

BALDRY Anna ve FARRINGTON David, Bullies and delinquents: personal characteristics and parental styles, Journal of Community and Applied Psychology, 10, 2000.

BALCI Şükrü ve GÜLNAR Birol, Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili, Selçuk İletişim, 2009.

BALTA Özlem ve HORZUM Mehmet Barış, Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2008.

BOZASLAN Hasan, "Sınıf öğretmeni adaylarının anne baba tutumlarının epistemolojik inanç ve alternatif bilişsel özellikler açısından incelenmesi (harran üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma)", Journal of European Education, 2012.

BÜYÜKŞAHİN ÇEVİK Gülşen ve ÇELİKKALELİ Öner, Ergenlerin arkadaş bağıllığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(3), 2010.

Chih-Hung Ko, Predictive values of psychiatric symptoms for internet addiction in adolescents: a 2-year prospective study, Archives of Pediatrics&Adolescent Medicine, 163(10), 2009.

CRAIG Wendy ve PEPLER Debra, Identifying and targeting risk for involvement in bullying and victimization, Canadian Journal of Psychiatry, 48(9), 2003.

CRICK Nicki, Relational and overt aggression in preschool, Developmental Psychology, 33, 1997.

DANE Arif, KUDU Mustafa, BALKI Nihat, Lise öğrencilerinin algılarına göre, matematik başarısını olumsuz yönde etkileyen faktörler, Erzincan Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2(1), 2014.

DEMARAY Michelle Kilpatrick ve MALECKI Christine, Perceptions of the frequency and importance of social support by students classified as victims, bullies and bully/victims in an urban middle school, School Psychology Review, 32, 2003.

DINHAM Stephen, Principal leadership for outstanding educational outcomes, Journal of Educational Administration, 43(4), 2004.

ERDOĞDU Mustafa Yüksel, Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 5(17), 2006.

ERGİN Ahmet, UZUN Süleyman Utku, BOZKURT Ali İhsan, Tıp fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenler, Pamukkale Tıp Dergisi, 6 (3), 2013.

ESEN Erol ve SİYEZ Diğdem Müge, "Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi", Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(36), 2011.

GEORGE Daren ve MALLERY Paul, SPSS for windows step by step: a simple guide and reference 18.0 update, Prentice Hall Press, 2010.

GÖKÇEARSLAN Şahin ve GÜNBATAR Mustafa Serkan, Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı, Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 2(2), 2010.

GÜNÜÇ Selim ve KAYRI Murat, Türkiye'de internet bağımlılık profili ve internet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik- güvenilirlik çalışması, Hacettepe Üniversitesi Fakültesi Dergisi, 2010.

GÜLKAYA Merve, Ebeveyn tutumları ve akademik başarı, Eğitimde Rehberlik Dergisi, 2018.

GÜRHAN Nermin, Her yönü ile akran zorbalığı, Türkiye Klinikleri Journal Of Psychiatr Nurs-Special Topics, 3(2), 2017.

HANLEY Andrea ve GIBB Brandon, Verbal victimization and changes in hopelessness among elementary school children, Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology, 40(5), 2011.

HAYNIE Denise, NANSEL Tonja, EİTEL Patricia, CRUMP Aria Davis, Bullies, victims, and bully/victims: distinct groups of at-risk youth, *Journal of Early Adolescence*, 21, 2001.

HUANG of Rong, "Features and predictors problematic internet use in chinese college students", *Behaviour & Information Technology*, 2009.

KAYA Ahmet, BOZASLAN Hasan, GENÇ Gülten, Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 2012.

KEÇELİ KAYSILI Bahar, Akademik başarının artırılmasında aile katılımı, *Ankara Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 2008.

KİM Kyunghee, Familial characteristics of internet overuse adolescents, *J Korean Neuropsychiatr Assoc*, 43, 2004.

KORKMAZ Mehmet, İlköğretim okullarında örgütsel sağlık ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 44, 2005.

MEDİKOĞLU Orhan ve DALAMAN Osman, İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *The Journal Of International Education Science*, 5(18), 2018.

MEMDUHOĞLU Hasan Basri, TANHAN Fuat, Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen örgütsel faktörler ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 2013.

Ömer, KONKAN Ramazan, SUNGUR Mehmet Zihni, İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapisi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 2010. OLWEUS Dan, Bullying at school: what we know and what we can do, *Journal Of Child Psychology And Psychiatry*, 3, 1993.

OSKAY Gülter, Değer yargılarından kaynaklanan anne baba ergen çatışmasının sosyo ekonomik ve benzeri değişkenler açısından incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 1990.

OLCAY Atınç ve DÖŞ Bülent, Ortaöğretimde başarıyı olumsuz etkileyen unsurların öğrenci boyutuyla tespitine yönelik bir uygulama, *Gaziantep Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 2009.

ÖZDEMİR Servet, SEZGİN Ferudun, ŞİRİN Hüseyin, KARİP Emin, ERKAN Serdar, İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi, *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 2010.

ÖZKAN Yasemin ve Esra KILIÇ, Çocuk ve aile odaklı sorunların çözümünde okul sosyal hizmet uzmanlarının önemi: uzmanların çocuk ve ailelerle çalışmada sahip oldukları beceriler, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 183, 2014.

ÖZTÜRK Nilgün, An investigation of bullying cases in middle school students in terms of some variables, *Journal of the Faculty of Education*, 15 (3), 2014.

PAT Clark, Equity: how can we use effective teaching methods to boost student achievement, Ohio State University, 2000.

QUINN David, The impact of principal leadership on behaviours on instructional practice and student engagement, Journal of Educational Administration, 40(5), 2002.

RONFELDT Matthew, LOEB Susanna, WYCKOFF James, How teacher turnover harms student achievement, American Educational Research Journal, 50(1), 2013.

SARIER Yılmaz, Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: bir meta-analiz çalışması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(3), 2016.

SAY Gülen ve DURAK BATIGÜN Ayşegül, Problemlerle internet kullanımı ile ebeveyn-ergen ilişkisi niteliği, yalnızlık, öfke ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Düşünen Adam Dergisi, 2016.

SAYAR Kemal ve SENKAL Zeynep, Facebook loves: depression, psychosis and online romance, report of three cases, Journal of Mood Disorders, 4 (1), 2014.

SİLAH Mehmet, Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen çeşitli nedenler arasından süreksiz durumluk kaygısının yeri ve önemi, Eğitim Araştırmaları Dergisi, 10, 2003.

SMİTH Peter ve MYRON WILSON Rowan, Parenting and school bullying, Clinical Child Psychology and Psychiatry, 3, 1998.

SOH Patrick Chin-Hooi, “Parents vs peers’ influence on teenagers’ internet addiction and risky online activities”, Telematics and Informatics, 2018.

SPRIGGS Aubrey, IANNOTTI Ronald, NANSEL Tonja, HANYNIE Denise, Adolescent bullying involvement and perceived family peer and school relations: commonalities and differences across race/ethnicity, Journal of Adolescent Health, 41, 2007.

SULER John, Computer and cyberspace addiction, International Journal of Applied Psychoanalytic Studies, 1, 2004.

ŞAHİN Cengiz ve TUĞRUL Murat, İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin incelenmesi, Journal of World of Turks, 3, 2012.

ŞİRVANLI ÖZEN Dilek, Ergenlerde akran zorbalığına maruz kalmanın yaş, çocuk yetiştirme stilleri ve benlik imgesi ile ilişkisi, Türk Psikoloji Dergisi, 21, 2006.

TANERİ Pervin Oya ve TIRYAKIOĞLU Özlem, “Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sorunlu internet kullanımı ve anne baba tutumları ilişkisinin incelenmesi”, The Journal Of Academic Social Science Studies, 2015.

TARI CÖMERT İtir ve KAYIRAN Sinan Mahir, Çocuk ve ergenlerde internet kullanımı, Çocuk Dergisi, 10(4), 2010.

WADDELL Margot, Grouping or ganging: the psychodynamics of bullying, British Journal of Psychotherapy, 2007.

WOLKE Dieter, WOODS Sarah, STANFORD Katherine, SCHULZ Henrike, Bullying and victimization of primary school. children in england and germany: prevalence and school factors, 1999.

WILLIAMS Kirk Ries, GUERRA Nancy, SADEK Shelly, Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence: a meta-analytic investigation, School Psychology Quarterly, 2010.

YÜKSEL Galip ve BAYDEMİR Kemal, İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım amaçları ile algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, 2010.

TEZLER

ALAÇAM Hüseyin, Denizli bölgesi üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının görülme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisi, Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Denizli, 2012 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ARCAN Kuntay, Özel okullara giden lise düzeyindeki ergenlerin, akademik başarıları ile algıladıkları anne-baba tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ARTIK Selçuk, Yöneltilmiş davranış biçimlerinin iş doyumuna etkisi üzerine bir araştırma, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, Ankara **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

BAYKAN Nursen, Anne-baba tutumları ile internet bağımlılık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2014 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

BİLGE Mehmet, Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyinin anne baba tutumları ile ilişkisinin incelenmesi: manisa örneği, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa, 2019 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ÇAĞIR Gülden, Lise ve üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanım düzeyleri ile algılanan esenlik halleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 2010 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ÇALIŞGAN Hüseyin, İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ve siber zorbalık, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ÇETİNKAYA Musa, İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2013 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

DOĞAN Ayten, İnternet bağımlılığı yaygınlığı, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013, İzmir **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

DÖNER Ceren, İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2011 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

GENÇ Gülten, Genel liselerde akran zorbalığı ve yönetimi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 2007 **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**.

GÖK Doğan, Anne baba tutumlarının öğrencilerin başarıları ve yetenekleri üzerindeki etkisinin incelenmesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010, Malatya **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

GÖKÇEDAĞ Sevda, Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2001 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

GÜNÜÇ Selim, İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 2009 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

GÜRÇAN Neslihan, Ergenlerin problemleri internet kullanımları ile uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2010 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

İNAN Ahmet, İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2010 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

KISA Ökkeş, Ortaokul öğrencilerinde yalnızlık ve sosyal beceri düzeyleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi, Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli, 2018 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

KOCAMAN Ali, Ailenin sosyokültürel ve sosyoekonomik durumunun öğrencinin okul başarısına etkisi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

KURU ÖRGÜN Selda, Anne baba tutumları ile 8. sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlıkları arasındaki ilişki, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2000 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

LLEWELLYN Nikel, Peer victimization across the school years: consequences for middle school social goals, Thesis, University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana, 2015 **(Yayımlanmış Doktora Tezi)**.

MEDİKOĞLU Orhan, İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2018 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

OĞUZ ÇAKMEN Ferah, İlkokul Üç, Dört ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Bağımlılık Eğilimleri ve Anne-Babalarının Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2004 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

OĞUZ Orhan, Öğretmen aile işbirliğinin öğrenci başarısına etkisi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ONAT Gönül, Demokratik Ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeyine Etkilerinin Araştırılması, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

POLAT Suna, Ana Baba Tutumlarının Çocukların Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyine Etkisi", Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1986 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

SAY Gülen, Problemlerle internet kullanımı ile ilişkili bazı değişkenler: ebeveyn ergen ilişki niteliği, yalnızlık, öfke ve problem çözme becerileri, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, Ankara **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ŞANLI Deniz, Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2007 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ŞEVİK Yasemin, İlkokul müdür ve müdür yardımcılarının öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri ile akademik başarısına katkıları, Mehmet Akif Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur, 2014 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

TERZİ Şerife, İlköğretim Okulu Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Kişilerarası Problem Çözme Beceri Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2000 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

TURAN Fırat, Ergenlerde İnternet bağımlılığının anne baba tutumları açısından incelenmesi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

TURNALAR KURTARAN Gülmisal, İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2008 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ÜLGEN Veysi, 12-18 Yaş Arası Ergenlerde İnternet Bağımlılığında Sosyal Karşılıklılık ve Yordayıcı Faktörlerin Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İstanbul, 2015 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

YILMAZER Yasemin, Anne-Baba Tutumları ile İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

EKLER**EK-A: KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

Sevgili Öğrenciler,

Elinizde bulunan bu form; araştırmam için gerekli olan aileniz ve sizinle ilgili bilgileri benimle paylaşmanız için sizlere dağıtılmıştır. Vereceğiniz cevaplar, kendi görüşlerinizi yansıtmalıdır. Her ifade ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce dikkatle okuyarak düşüncenizin karşısındaki size uygun olan ifadeyi (X) işaretleyiniz. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacak ve araştırma amacı dışında kullanılmayacaktır. Lütfen boş bırakmayınız. Araştırmanın başarısı ve amacına ulaşması tümüyle sizin katılımınıza bağlıdır.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

1) Cinsiyetiniz?

Kız () Erkek ()

2) Anne ve babanız birlikte mi?

Evet () Hayır ()

3) Annenizin Eğitim Durumu

İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Okuryazar değil/Terk ()

4) Babanızın Eğitim Durumu

İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Okuryazar değil/Terk ()

5) Birinci dönem karne dönem sonu başarı notu:**6) Günde ortalama kaç saat internete bağlı kalırsınız?**

1 saatten az () 1-2 saat () 2-3 saat () 3-4 saat () 4-5 saat ()

EK-B: ANA-BABA TUTUMUNU DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (ABTDÖ)

Sevgili öğrenciler,

Bu ölçek, çocukların ana babaları ile olan ilişkilerini incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçekte çocukların ana babalarıyla olan ilişkilerini gösteren bazı cümleler verilmiştir. Sizden istenen, bu cümlelerde belirtilen davranışların ana babanıza uygun olup olmadığını düşünmenizdir. Burada önemli olan sizin görüş ve duygularınızdır. Verdiğiniz cevaplar gizli tutulacak; arkadaşlarınıza, ana babalarınıza, öğretmenlerinize ya da bir başka kişiye gösterilmeyecektir. Ayrıca, cevaplarınız kişisel olarak değerlendirilmeyecek, araştırmaya katılan tüm öğrencilerle birlikte bir bütün olarak değerlendirilecektir.

Ölçeğin nasıl cevaplandırılacağı aşağıda belirtilmiştir:

Sizlere bazı cümleler ve hemen karşılarında babanızı ve annenizi düşünerek dolduracağınız kutucuklar bulunan bir form dağıtılacaktır. İlk olarak, formdaki cümleleri dikkatle okuyun. Okuduğunuz cümle babanızın yaptığı davranışa benziyorsa kutucuktaki “Babamın Davranışına benziyor.” seçeneğine çarpı (X) koyarak işaretleyin. Okuduğunuz cümle babanızın yaptığı davranışa benzemiyorsa “Babamın Davranışına Benzemiyor.” seçeneğine çarpı (X) koyarak işaretleyin. Aynı cümleleri annenizi düşünerek de doldurun. Okuduğunuz cümle annenizin yaptığı davranışa benziyorsa, kutucuktaki “Annemin Davranışına Benziyor.” seçeneğine çarpı (X) koyarak işaretleyin. Okuduğunuz cümle annenizin davranışına benzemiyorsa “Annemin Davranışına Benzemiyor.” seçeneğine çarpı (X) koyarak işaretleyin. Bu şekilde, bütün cümleleri sırasıyla hiçbirini atlamadan işaretleyin.

Aşağıdaki örneklerde, cevaplandırmanın nasıl yapılacağı gösterilmiştir.

Örnek:

	BABAMIN DAVRANIŞINA		ANNEMİN DAVRANIŞINA	
	BENZİYOR	BENZEMİYOR	BENZİYOR	BENZEMİYOR
1. Arkadaş seçimimde beni serbest bırakır.	(X)		(X)	
2. Tabağımdaki yemeği bitirmeden sofradan kalkmama izin vermez.		(X)		(X)

Örnekte görüldüğü gibi birinci cümlede, eğer babanız sizi arkadaş seçiminde serbest bırakıyorsa, tablodaki “Babamın Davranışına Benziyor.” seçeneğini işaretleyeceksiniz. İkinci cümlede, eğer babanız tabağınızdaki yemeği bitirmeden sofradan kalkmanıza izin veriyorsa, bu cümle babanızın davranışına benzemiyor demektir. Bu yüzden “Babamın Davranışına Benzemiyor” seçeneğini işaretleyeceksiniz. Anneler için olan tabloyu da yukarıdaki örnekte gösterildiği şekilde dolduracaksınız. Bu ölçeği cevaplamaktan zevk duyacağınızı umar, ilgi ve yardımlarınız için hepinize şimdiden teşekkür ederim.

ANA BABA TUTUMUNU DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (ABTDÖ)

	BABAMIN DAVRANIŞINA		ANNEMİN DAVRANIŞINA	
	BENZİYOR	BENZEMİYOR	BENZİYOR	BENZEMİYOR
1.Beni her zaman anlamaya çalışır.	()	()	()	()
2. Beni ilgilendiren konulardaki kararları her zaman kendisi verir.	()	()	()	()
3.Kendime ilişkin ufak tefek kararları almaya beni özendirir.	()	()	()	()
4.Kendi koyduğu kurallara uymamı ister.	()	()	()	()
5. Ben bir şey anlatırken sözümü kesmez.	()	()	()	()
6.Onun istediği gibi davranmazsam, beni cezalandırır.	()	()	()	()
7.Kendimi önemli ve değerli bir kişi olarak görmeme yardımcı olur.	()	()	()	()
8.Kendi fikirlerini kabul etmem için beni zorlar.	()	()	()	()
9.Evde fikirlerimi rahatça	()	()	()	()

anlatmamı doğal karşılar.				
10.Beni cezalandırmak yerine, sorunları benimle konuşarak çözümlenmeye çalışır.	()	()	()	()
11.Okulda çok başarılı olmam için beni öylesine zorlar ki zayıf not almaktan çok korkarım.	()	()	()	()
12. Bir güçlkle karşılaştığımda, istediğim yardımı sağlar.	()	()	()	()
13. Küçük hatalarımı bile şiddetle cezalandırır.	()	()	()	()
14.Hiçbir konuda kişisel görüşümü sormaz.	()	()	()	()
15. En ufak eşyayı kaybetsem bile, beni cezalandırır.	()	()	()	()
16. Bana bir şey alınırken, birlikte karar veririz.	()	()	()	()
17. Bir şeyi yapmamı istediğinde hiçbir bahane kabul etmez.	()	()	()	()
18. Merak ettiğim konularda sorduğum soruları cevaplandırmaya çalışır.	()	()	()	()
19. Gelecekle ilgili planlarımı dikkatle dinler, fakat hiçbir zaman, amaçlarımı belirlemeye çalışmaz.	()	()	()	()
	()	()	()	()

20. Haklı olduğum zaman, bunu bana açıkça söyler.				
21. Beni o kadar çok kontrol eder ki, bazen çok bunalırım.	()	()	()	()
22. Beni sık sık döverek cezalandırır.	()	()	()	()
23. Ancak istediği gibi davrandığım zaman, bana sevgi gösterir.	()	()	()	()
24. Ailemizle ilgili bir karar alınırken, benim fikirlerimi de dikkate alır.	()	()	()	()
25. Yapabileceğimden fazlasını yapmam için beni zorlar.	()	()	()	()
26. Neyi, nasıl yapacağıma her zaman o karar verir.	()	()	()	()

EK-C: İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ

İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise “ Tamamen Katılıyorum ”, genelde doğru ise “ Katılıyorum ”, emin değilseniz “ Kararsızım ”, genelde doğru değilse “ Katılmıyorum ”, hiçbir zaman doğru değilse “ Kesinlikle Katılmıyorum ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
YOKSUNLUK					
1. İnternet <u>kullanmadığım</u> zaman kendimi gergin/huzursuz hissedirim.					
2. İnternet kullanmak isteyip de kullanmadığım zaman sinirli/öfkeli olurum.					
3. İnternet bağlantısı koparsa ya da yavaşlarsa sinirlenirim/öfkelenirim					
4. İnternet kullandığım zamanlarda hiç olmadığım kadar mutlu/huzurlu olurum.					
5. Kendimi endişeli ya da sıkıntılı hissettiğim zamanlarda internet kullanmak beni rahatlatır.					
6. Birileri beni internetin başından kaldırırsa sinirlenirim.					
7. Sorunlarımdan kaçmak için internet kullanmaya yönelirim.					
8. İnternete, planladığım zamanda giremezsem sinirlenirim.					
9. Çevremde birileri varken, <u>yalnız kalıp</u> , internete girmeyi isterim.					
10. İnterneti <u>kullanmadığım</u> zamanlarda internete girmek için sabırsızlanırım.					
11. Gittiğim yerlerde internet bağlantısı ararım.					

KONTROL GÜÇLÜĞÜ

12. İnternet kullanmamı sınırlamakta ya da kontrol etmekte güçlük çekerim.					
13. Sabah uyandığımda ilk aklıma gelen internete girmek olur.					
14. İnternette her defasında, bir öncekinden daha uzun süre kalmak isterim.					
15. İnternette planladığımdan daha uzun süre kalırım.					
16. İnternet <u>kullanmadığım</u> zamanlarda bile interneti düşünürüm.					
17. İnternette iken acıktığımı, susadığımı hissetmem ya da farkına varmam.					
18. İnternette daha fazla zaman geçirmek için başka planlarımı iptal ederim.					
19. İstedğim zaman internetin başından <u>kalkamam</u> .					
20. Ailem beni çağırsa dahi internetin başından <u>kalkamam</u> .					
21. İnternet kullanabilmek için uykumdan ödün veririm.					

İŞLEVSELLİKTE BOZULMA

22. İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile sorunlar yaşarım.					
23. Arkadaşlarım beni çağırsa dahi internet başından kalkamam					
24. İnternet kullanmamdan dolayı başka etkinliklere (spor, sinema, kitap okuma vb.) ilgim azalır.					
25. İnternet kullanmamdan dolayı ev/iş/okul sorumluluklarımı yerine getiremem ya da ihmal ederim.					

26. Çevremdekiler internette harcadığım zamandan dolayı şikayet eder.					
27. İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile daha az zaman geçiririm.					
28. İnternet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile daha az zaman geçiririm.					
SOSYAL İZOLASYON					
29. İnternet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile sorunlar yaşıyorum.					
30. İnternet ortamında edindiğim arkadaşlıkları gerçek yaşamdaki arkadaşlarıma tercih ederim.					
31. Gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla dışarıda görüşmek yerine internette görüşmeyi tercih ederim.					
32. Arkadaşlarımı internetten edinirim.					
33. İnternet benim en iyi arkadaşımdır.					
34. İnternetsiz bir yaşam bana anlamsız/boş gelir.					
35. İnternet kullanmamdan dolayı yüz yüze iletişimde zorluk yaşıyorum.					

